

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc Egylet - Alapította Dr. Boros György

Egyes szám ára 2000 Lei.
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

LVII. évfolyam 1. szám
Kolozsvár, 1947. február hó 15.

Köszöntjük új főpásztorunkat!

Isten úgy akarta, hogy az erdélyi unitárius egyház tíz év alatt négy püspököt válasszon. 1928-ban Tordán, 1938-ban Kolozsváron, 1941-ben pedig Marosvásárhelyen gyűlt össze a püspökválasztó zsinat. Még elevenen élt mindnyájunk emlékezetében az a nagyszerű hangulatu gyűlés, mely Józan Miklós püspöki vikáriust emelte a legfőbb egyházi méltóságba, amikor 1946. szeptember 15-ére az egyházi tanácsosoknak ismét gyülekezniök kellett törvényes kötelességük teljesítésére. A nagyszabású ünnepség színhelye ezuttal Székelykeresztúr volt. A hívek serege már hónapokkal a gyűlés összehívása előtt lázas érdeklődéssel készült a nagy napra. Amint az ilyenkor történni szokott, a leendő főpásztor személyét illetően megindultak a találgatások és tervezgetések. Egyet megállapíthatunk: a legmegtisztelőbb és legfontosabb egyházi méltósággal kapcsolatosan a legaraválabbak kerültek szóba. Ami a választás előtt történt, nem versengés volt, hanem az egyházi tanácsosok egymástól elterő, de egymás nézetét tiszteletben tartó, becsületes, őszinte egyházszereztettől fűtött meggyőződése, mely azt akarta, hogy ezekben a válságos időkben a körülményekhez képest a legalkalmasabb személy kerüljön az egyház élére.

A székelykeresztúri zsinat döntött s annak értelmében egyházunk főpásztora Dr. Kiss Elek teológiai tanár, egyházi főjegyző lett. A választás kihirdetésének pillanatától kezdve, amint az unitárius felfogás szerint magától értetődő, minden vita végképpen lezárult s egyházunk vallásközönsége egységesen, öntudatos lélekkel sorakozik fel új lelki vezére mellé.

Főpásztorunk Medesérről, Udvarhely vármegyéből indult el 58 évvel ezelőtt és Dávid Ferenc székéig érkezett el. A legalsóbb rétegből emelkedett a legmagasabb méltóságig. Ez nem kivételes dolog. A Székelyföld ismeretlenségéből egyszerű harisnyás gyermekekben sok reménység kelt szárnyra s sok vált azokból az idők folyamán valóra. Püspökeink, tanáraink, papjaink, közéleti vezetőink jelentős része a kemény, szívós, őszerejű, élni vágyó, gazdag képességű, egyszerű nép fiaiból került ki. Ennek a nagyszerű népnek akaratereje, kitartása, lelkesedése testesült meg új főpásztorunkban, akinek munkássága elé az unitárius és magyar közvélemény bizalommal tekint.

A belföldről és külföldről egyaránt kifejezett jókívánságokhoz őszinte tisztelettel sorakozik fel a Dávid Ferenc Egylet s annak keblü lapja, az Unitárius Közlöny is. Örömmel köszöntjük főpásztorunkat, aki, jól tudjuk, nehéz feladatra vállalkozott, amikor a sokat szenvedett, számtalanszor megalázott, de Istenbe vetett hitével újból és újból talpraállott erdélyi magyar nép részének irányítását kezébe vette. De hangzik feléje az örökké élő Jézus biztatása: „Az én igám gyönyörűség és az én terhem könnyű”. Igerjük főpásztorunknak, hogy terhes, de gyönyörűség munkájában mellette állunk hittel, becsülettel, ragaszkodással, lelkesedéssel. Felajánljuk szolgálatunkat, segítségünket s ami a legfőbb: szeretetünket. Őszinte szívvel kívánjuk, hogy az Isten, a mi Atyánk áldja meg őt testi és lelki erővel és segítse Istennek tetsző, magasrendű emberhez méltó munkásságában egyházunk és népünk előmenetelére, egy igaz Istenünk dicsőségére. Dr. Kovács Lajos.

A székelykeresztúri püspökválasztó zsinat

1946. szeptember hó 15-én volt Székelykeresztúron a püspökválasztó zsinat. Az unitárius lélek buzgóságára vall az az öröndetes tény, hogy a nehéz idők dacára is több, mint 130 egyházi tanácsos és még sok lelkes unitárius jelent meg ezen a gyűlésen.

A Zsinati Főtanácsnak elnöke Dr. Kiss Elek akkor még püspökhelyettes és Dr. Gál Miklós főgondnok voltak. Jegyzőkönyvvezetésre Benczédi Pál teológiai tanár, egyházi tanácsost, a betegsége miatt otthon maradt közügyigazgató helyettesítésére Árkosi Tamás esperest kérte fel a Zsinati Főtanács.

Dr. Gál Miklós főgondnok az idők komolyságát jellemző beszéddel a zsinati főtanács ülést megnyitja; Árkosi Tamás esperes közügyigazgató buzgó imája után megtörténnek a köri jelentések. Az időközben történt választások alapján a Zsinati Főtanács az esküt beveszi: Dr. Erdő János kolozsdobokaköri és Nagy Béla felsőfehérvári esperesektől, Kádár Zoltán felsőfehérvári felügyelőség gondnoktól; Asztalos Ferenc, Fülöp Árpád, Gálfi András, Kálmán Dénes, Lukács Sándor, Kökösi Kálmán, Lengyel József, Miklós János, ifj. Nagy Béla, Nagy Domokos, Nagy József, Pethő Balázs, Sükösd Pál, ifj. Szász András egyházi tanácsosoktól.

A Zsinati Főtanács hódoló tiszteletét nyilvánítja Ófelsége Mihály Románia királya iránt, tiszteletteljes üdvözlését tolmácsolja a miniszterelnök és a vallásügyi miniszter uraknak és mindezeket sürgőnyleg el is küldi rendeltetésük helyére.

Miután a Zsinati Főtanács az E. K. Tanács által megállapított tárgysorozatot elfogadja, megtörténik a szavazás a püspökválasztásra. A Zsinati főtanács Dr. Kiss Elek püspökhelyettes, teológiai tanárt választja meg püspöknek. Megválasztott új püspökünket a Zsinat nevében Dr. Gál Miklós főgondnok meleg szeretettel köszönti, mire a püspök meghatottan mond köszönetet. Az egyház iránt való szeretetének a következő szavakkal ad kifejezést: „Hálás szívvel fogadom püspökké történt megválasztásomat s ígérem, hogy életem minden energiáját továbbra is népemnek, a magyar Unitárius Egyháznak és azon keresztül az országnak és az emberiségnek szolgálatára fogom fordítani. Kérem az Istent, hogy adjon az egyháznak nemes és nagy küzdelmében erőt, kitartást és segédelmet s adjon munkás férfiakat és nőket, akik a szervezett intézményeket hivatásuk magaslatára tudják emelni. Az Isten, a mi Atyánk legyen és maradjon mindnyájunkkal és adjon nekünk segédelmet arra, hogy megvalósíthassuk hivatásunk célját: az Isten országát és ezáltal szolgálhassuk az egész emberiség nagy célját, a népek eljövendő testvériségét. Ezen érzésekkel és imává nemesülő gondolatokkal fogadom megválasztásomat és kérem Istennek örök áldását.”

A Zsinati Főtanács a lemondás folytán megüresedett főgondnoki állásra Dr. Mikó Lőrinc ny. táblai tanácselnököt, volt egyházi referenset választotta meg.

Az E. K. Tanácsnak bejelentette volt Dr. Gál Miklós főgondnok,

hogy a megváltozott viszonyokra való tekintettel állásáról lemond. Zsinati Főtanács E. K. Tanács javaslatával megegyezően nem fogadta el a lemondást, hanem kérte őt, hogy továbbra is maradjon meg fontos egyházi vezető állásában. Dr. Gál Miklós a kérésnek engedve, továbbra is megmarad főgondnoki tisztségben.

Ezután elnök a gyűlést felfüggeszti és a kollégium udvarán levő istentiszteletre vonul. Az istentiszteleten imát Bíró Izsák szentgericei lelkész, egyházi beszédet Lukács Sándor dicsőszentmártoni lelkész Mt. V. 6. Róm. VIII. 19. alapján mondott, urvacsorai ágendát pedig Urmösi Gyula sepsiszentgyörgyi lelkész tartott. Dr. Kiss Elek szívhez szóló beszéddel szentelte fel a hét ifju lelkészt, névszerint: Simó Attila nyárádszentmártoni-csikfalvi, Dr. Szász Dénes gagyai, ifj. Péter Odön böződujfalvi, Gálfalvi Péter kolozsvári s. lelkész, Adorjáni Károly magyarzsákodi, Gellérd Imre h. tanár, Székely Gergely verespataki lelkészeket. Az ünnepi szertartás végén Simó Attila mondott köszönetet a püspöknek s tett ígéretet a hivatás teljesítésére.

Istentisztelet után a püspök úr az egyházi egyesületek, intézmények és a világi hatóságok üdvözlését fogadta. Ezután nagy közebed volt, melyen a zsinati tagokat sokkal felülmuló számban ünnepelték a nép főpásztorát: Dr. Kiss Elek püspököt.

A Zsinati Főtanács a késő délutáni órákban Árkosi Tamás közügyigazgató-h. imájával nyert befejezést.

Az Unitárius Közlöny hosszú kényszerű szünet után újból köpogtat a hivek ajtaján. A Dávid Ferenc Egylet központi vezetősége december folyamán szétküldött köriratában felkérte az egyházközségek vezetőségeit, hogy lapunk minél nagyobb számban való terjesztése érdekében minden lehető tegyenek meg s közöljék velünk az elhelyezhető példányok számát. Akkor egy lap árát 1000 Leire terveztük. A nyomdai és papírárak újabb magyarányu emelkedése miatt ezt az összeget kétszeresére vagyunk kénytelenek felemelni. A pénzértékének bizonytalansága miatt előfizetésekre építeni egyelőre sajnos nem tudunk. Ezért a lapot

még mindig darabonként kell árusítanunk. Nehány egyházközségből értesítés érkezett arról, hogy a hivek egy évre, vagy fél évre előfizettek 12.000 Lei, illetve 6000 Lei összegben. Az eddig befizetett előfizetési díjakat elfogadjuk olyan formán, hogy azokat fél évi, illetve negyedévi előfizetésekként könyveljük el. Kérjük hveinket, hogy ezt a megoldást a körülményekre való tekintettel fogadják el s egész szívükkel és lelkükkel álljanak lapunk mellé, hogy az a közeljövőben újra életképessé válhassék s több mint félszázaddal ez előtt megkezdett nemes munkáját folytatva, hivatását továbbra is teljesíthesse.

A Főisztelendő Úr püspökké választását a kormány tudomásul vette s őt tisztségében még december folyamán megerősítette. Az előirt eskütel Ófelsége színe előtt közelebről fog végbemenni.

Nyárádszentlászlói egyházközségünk ezuton mond köszönetet Szöllösi István, Fekete Gyula gázszerezőknek, kik a templomba a gázt teljesen díjtalanul bevezették, valamint Héja igazgatónak, Komornoky és Dénes mérnököknek, kik e nemes célra vezetékcsövet adományoztak.

Kiss Tamás s. szentkirályi atyánki fiát két évtizedes gondnokságának érdemeire való tekintettel az egyházközség tb. gondnokká választotta.

Kovács János

(1846–1905)

1946. augusztus hó 8-án mult 100 esztendeje annak, hogy Kovács János tanár az udvarhelymegyei Fiafalva községben napvilágot látott. A szabad székely családból elindult Kovács János olyan értékes és tanulságos pályát futott be, amelyről meg nem emlékezni annyit jelentene, mint megfosztani magunkat, ha ismertük őt, a boldog és termékenyítő visszaemlékezés élményétől s akik nem ismerték, azokat megfosztani az ő tanulságos életének drága kincseitől.

A középiskola kitűnő sikerrel való végzése után a papi pályára készül. Az egyház külföldre küldi ki tanulmányai továbbfolytatására. Egy fél évet Zürichben, két termékeny évet Londonban a Manchester New Collegeben töltött. Londoni tanulmányai termékenyítették meg oly nagy mértékben lelkét, hogy azzal egyházunknak és nemzetünknek kiváló szolgálatokat tehetett. Londonban tűnt ki különösen társadalmi értéke. Minden szépért és jóért lelkesedni tudó lelke rendkívül sok barátot szerzett neki. A kiváló emberek barátságát nemcsak megtudta nyerni, hanem meg is tudta tartani. Angliai 2 évi tanulása alatt a társadalmi munkába nemcsak belekapcsolódott, hanem abban valóban vezér lett. Tanulmányai befejezésével beutazta az „Egyesült Királyságot”, Angliát, Skóciát, Welset és Írországot és sok helyen istentiszteletet tartott.

Midőn 1877 év nyarán hazatért, itthon a zsinat kolozsvári kollégium munkatörténelem-tanárává választotta. Az Unitárius Teológián és a kolozsvári Tud. Egyetemen az angol nyelvet tanította. 14 évig a kollégium igazgatója volt; megalapítja Kolozsvárt az angol társalgó kört s ennek kezdettől fogva lelkes elnöke egészen haláláig. A Keresztény Magvetőnek társszerkesztője, a „Hungary” (Magyarország) című honismertető lapnak belső munkatársa, a Március 15-iki Bizottságnak állandó vezető tagja, az Iparos Egyet egyik komoly tanító-mestere. Ezek csak főbb pontjai működésének. Ezekről lapunk szűk terjedelme miatt csak néhány jellemző szóval emlékezünk meg ezuttal.

Lelkésznek készült és tanár lett. A tanári állást olyan hivatásnak tekintette, mint ahogy azt az igazi lelkész teszi. Történelemórák alkalmával nem egyszer nemes büszkeséggel emlékezett meg arról, hogy ő fölszentelt lelkész. Fiatal tanár korában gyakran tartott istentiszteletet; 1879-ben a székelykereszturi zsinatnak ő volt a szónoka. Az emberiség történetét ilyen magáé, megnevesült papi szellemben fogta fel. Azt vallotta Carlyle-al, hogy a történelem a nagy emberek

életrajza. A nagy történelmi személyiségek előadásában csodálatos mester volt. Ma is füllünkbe cseng, amint előadást tart pld. Cromwellről, a francia forradalomról, a vértanu Dózsa Györgyről, vagy a magyar szabadság nagy harcosairól: Bocskayról, Bethlen Gáborról, II. Rákóczy Ferencről, Kossuth Lajosról. Lelkesedéstől áthatott gondolatait valóban átadta a lelkes diákságnak.

Amit hirdetett a szószék magaságából, azt az életben igyekezett megvalósítani. Mindenhol kész volt a műveltség és haladás demokráfikus eszméinek a hirdetésére. Különösen az iparoskörben tartott előadásai érdemelnék figyelmet eből a szempontból.

A angol nyelv tanításánál is teljes lelkét adta munkájához. Az angol életbe, szellembe vezette be a lelkeket. Senki sem volt nálanál hivatottabb erre, mert ő valóban ismerte és szerette az angol és

amerikai irodalmat. Az angol klub ülésein szívesen szavalta angolul a nagy költők műveit. Különösen közel állott szívéhez Poe Edgar „Hollója”, amelynek szinte a kétségbeesésig fokozódott fájdalma közel állott szívéhez, miután hön szeretett feleségét, Kriza János püspök leányát oly korán elveszítette. Az angol nyelv művelését összekapcsolta azzal a nemes céllal, hogy nemzetét és egyházát közelebbi kapcsolatba hozza a két nagy nemzettel, az angollal és amerikaival.

Ez a törekvése nemcsak jámbor óhaj volt, hanem valóságos hősi munká és olyan megérdemelt nagy siker, amely csak kevés halandónak jutott osztályrészül. Kovács János a tanári katedrát olyannak tekintette, mint a templomi szószéket. A tanuló ifjúságra nagy gondja volt előadások után is. Mindig irányította, intette, ha szükséges volt, korholta, hogy az ifjúságból igazi művelt, erkölcsileg teljesen megbízható nemzedék fejlődhesse. Különösen nagy gondja volt a székely fiukra. Mint igazgató szigorú volt, de megértő és megbocsátó a jó utra térőkkel szemben. Annyira magáévá tette tárgyait, hogy nemcsak az iskolában, hanem a társadalmi életben is a történelem és az angol szellem megtestesítője volt. Erdélyben mindenki ismerte és ő is ismert minden valamirevaló embert.

Ezekből az adottságokból következett, hogy az unitárius egyház E. K. Tanácsa kétszer is megbízta külföldi képviselővel. 1881-ben a Brit és Külföldi Unitárius Társulat londoni gyűlésén képviselte az egyházat. Sikere kétségtelen volt. Ekkor állandósították a Manchester New Collegeben a már korábban is adott tanulási segélyt és a budapesti egyházközség részére is évi segélyt biztosítottak.

A következő 1882. évben arra nyert megbízatást, hogy az amerikai unitáriusok Saratógában tartandó konferenciájára menjen el az egyház képviselőjeként. Kovács Jánostól nemcsak az egyház, hanem a magyarság is sokat várt. Trefort Agoston vallás- és közoktatásügyi miniszter külön megbízást adott az amerikai közoktatásügy tanulmányozására; az egyház pedig a szellemi kapcsolatok kimélyítése mellett anyagi

segítséget is várt Amerikától. Kovács János mindkét feladatot meszerien oldotta meg. Mondhatjuk bátran: fölülmulta a várakozást.

A tengeri vihar miatt egy nappal későbbre érkezett Amerikába, a gyűlés kezdete után, de ötletességével azonnal meghódította az egész konferenciát. Nagyszerűen szónokolt angol nyelven is; előadásaira a nagy napilapok is felfigyeltek és méltatták azokat. Öt hónapig volt Amerikában. 300-nél több gyűlésen vett részt és azokon mind beszédet tartott. Nagyon sokszor tartott istentiszteletet.

Előadásaival a testvéri kapcsolatot úgy elmélyítette, hogy az úgynevezett Richmond tanári székre 32.000 forintot gyűjtöttek össze, Kovács János nagyszerű munkája következtében.

Ez utazás közepette látogatta meg Kossuth Lajost, a nagy magyar hazafit. Erről a látogatásról írta: „Életemben annyira meg nem voltam hatva, mint amidőn nagy hazánkfia előtt álltam.” Kossuth is az unitáriusokról kedvező, elismerő véleménnyel volt, amint azt múlt évi naptárunkban megírtuk. Az unitárius vallást tartotta a jövő vallásának.

A fönt vázolt eszménynek, a vallás szabadság, az unitarizmus és az emberiség nagy eszméjének élt Kovács János egész életében. Hitestvéreit és nemzetének fiait és leányait igyekezett arra a magaslatra emelni, ahol a nyugati műveltség és demokrácia áll. Ezért a nagy eszméért lelkesedett, lángolt és dolgozott utolsó lehelletéig. Nem csoda, ha olyan korán, már 59 éves korában elégett a hitnek, tudásnak áldozatos munkájában.

Úgy érezzük, hogy a lelkében élő láng ma is lelkesít, ma is melegít. Jó tehát Kovács Jánosra visszaemlékezni. Lelkünk ma is gazdagodik az ő szelleme gazdag kincseinek hatása alatt,

Benczédi Pál.

Lelkeszi, énekezői és tanítói kinevezések 1946. április óta. A Főtisztelendő Püspökhelyettes ur, illetve Püspök ur kinevezte Nyitrai Mózes lupényi lelkészt Kénosba, Lőrinczy Géza nagybányai szorvg. lelkészt Homoródalmásra, ifj. Sebe Ferenc m. zsákodi lelkészt vallás-tanítói lelkésznek Kolozsvárra, Nemes Dénes kedei lelkészt Sepsikálnokra, Szathmári Géza nagysolymosi lelkészt Kedébe, Adorjáni

R. Károty Magyarzsákodra, Mátyás György lelkészt Csekefalvára, Bedő Béla s. lelkészt Szentiván-laborfalvára, Máthé Sándor gy. lelkészjelöltet h. lelkésznek Petrozsényba; Kozma Béla pipei és Nagy Samu bordosi lelkészek cseréltek egymással, de a csere bordosi lelkész súlyos betegsége miatt még nem történt meg. Sikó Juliannát h. tanítónőnek Buzaházára, Kendi Erzsébet áll. tanítónőt énekezőnek Csekefalvára, Máthé Piroskát tanítónőnek Nyárádszentlászlóra, Vass Saroltát tanítónőnek Szovátfára, Istvándi Ilonát tanítónőnek Szovátra, Nagy Jenőt énekezőtanítónak Ádámosra, Szabó Andrást tanítónak Nyárádgálfalvára, Sz. né. Damó Margitot tanítónőnek Nyárádgálfalvára, Csongvai Árpádot énekezőtanítónak Kőkösre, Fülöp Rózát h. tanítónőnek Ádámosra, Balogh Margitot h. tanítónőnek Bethlenszentmiklósrá, Patakfalvi Izsákot h. tanítónak Ravába, Bedő Zoltánt tanítónak Bölönbe, Pávai Ferencet tanítónak Küküllődombóra, Gergely Sándort h. tanítónak Magyarzsákodra, Eördögh Ilonát Nyomátról tanítónőnek Vadba, Patakfalvy Jenőt énekezőtanítónak Magyarsárosra, Patakfalvyné Keresztély Izabellát tanítónőnek Magyarsárosra, Bede Jenőt ig. tanítónak Alsófelsősztmihályra, Gyarmathy Jánost h. tanítónak Szentháromságra, Gyulai Béla áll. tanítót énekezőnek Sepsikálnokra, Nagy Ferenc áll. tanítót énekezőnek Hom. Almásra, Simó Aladárt énekv. tanítónak Csikfalvára, Kozma Ildikót h. tanítónőnek Nyomátra, Bálint Annát h. tanítónőnek Székelykálba.

HAJNALI EMLÉK

Valami régen-régen
elszállott hajnali hang
nyomán ma felrebben az emlék
s nyelvel, mint kicsi harang.

Dörzsöli párás szemét
az ablak s az útra tekint:
pirkad már, hajtja a hajnal
ködszínű teheneit.

Nagyot aludtunk; lám, a tűzgyújtón
víg kacagásként csapkod a láng.
Cseléldünk sohse volt, legkorábban,
mint kicsi fűszál, ébredt anyánk.

Megsimítom most szelíd alakját,
amint szivemből csöndben kikel
s előnt a napfény, előnt a drága
napfény, akár a reggeli tej . . .

Lélay Lajos.

Magyarszováti egyházközségünk december 1-én avatta fel három tanerős, két tantermes unitárius népiskoláját. Ebből egy tantermet nagy áldozatokkal a gyülekezet fejezt be. A nagyszabású ünnepségen Dr. Erdő János esperes, Dr. Bodor András mb. koll. igazgató és a középiskolás leányok munkaközösségének egy csoportja kíséretében részt vett a Főtisztelendő Ur is, akinek püspökké választása óta ez volt első hivatalos ténykedése. Az istentiszteletet és a felavatást a Főtisztelendő úr végezte, aki a templomban fogadta a helyi egyházi és polgári hatóságok meleghangu üdvözléseit. Délután vallásos ünnepély volt, melyen a munkaközösség tagjain kívül Antónia Mihály lelkész, Benczédi Márton igazgató, Vass Sarolta és Istvándy Ilona tanítónők rendezésében a helyi iskolák növendékei szerepeltek.

Homoródújfalvi egyházközségünk dec. 15-én a Főtisztelendő Püspök ur és a gyülekezet volt lelkésze, Benczédi Pál teológiai tanár jelenlétében szentelte fel gyönyörű közművelődési házát, melyet a hívek 75 millió Lei értéket meghaladó adományaikkal és közmunkájukkal építettek. Az istentiszteleten a szolgálatot Benczédi Pál, a közművelődési ház felavatását pedig a Főtisztelendő úr végezte. Az E. K. Tanács Végh Mihály lelkésznek, az egyházközség előjáróságának és minden egyes egyháztagnak elismerő köszönetét nyilvánította és további lelkes, buzgó munkájukra Isten áldását kérte.

Előfizetési elszámolást helyszüke miatt következő számunkban közlünk.

Pályázati hirdetés.

E. K. Tanács 1942/1946. és 176/1947. számú határozatok alapján pályázatot hirdet a hatósága alatt álló kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián üresedésben lévő rendszeres teológiai és ószövetségi tanszakra. Pályázhatnak mindazok a lelkészi oklevéllel bíró lelkészek, kiknek teológiai tanári vizsgájuk megvan. A pályázók az Egyházi Főtanácshoz címzett folyamodásukat, melyben a nők pályázóknak feleségük unitárius voltát is igazolniuk kell, a Teológiai Akadémia Igazgatóságához kell hogy beküldjék. A beküldési határidő: 1947. március 25-ik napja.

Kolozsvár, 1947. február 21-én.

Dr. Kiss Elek, püspök.

CSENDES ÓRA

Imádság

Irta és elmondta Erdős Mihály tordai unitárius énekvezér-tanító — kibucszása alkalmával —

1947 január hó 26-án.

Megtartásnak, gondviselésnek örök Istene!
Mennyei Édes Atyánk!

A Te tiszteletedre épült egyszerű templomban buzgó sereged alázatos érzésekkel borul le, hogy lélekben, áhitatban bekapcsolódjék kibucszó egyházi szolgád imádságába, melyet Hozzád intéz a megtartásért, a gondviselésért és sorsának intézéséért.

Fogadd őt e pillanatban kegyelmesen a Te sátorodban, rejsd el őt titkos helyeden, hogy lehessen lélekben Teveled, hogy lehessen a Te örök oltalmadban.

Leborul előtted! — Elfáradt lelke Tenálad megpihenni, — erőt gyűjteni óhaj. Adj azért neki most is alázatos lelket, hogy 42 évi szakadatlan egyházi szolgálata után békeséggel hagyhassa el e hajlékot és hiveid seregét. Adj neki most is erőt, hogy e hajlék áhitatos hangulatában egész szívét, lelkét öntesse ki Teelőtted.

A Te szolgád, ki a kísértéseket sokszor elszenvedte, de hitét soha el nem veszítette; reménységét mindig megtalálta, a szeretetet szüntelenül szem előtt tartotta; aki rendületlenül bízott mindig isteni gondviselésedben és mindig megnyugodott végzéseidben, akinek sorsát úgy intézted, hogy ha elesett, akkor is fölkelhetett; akinek dolgait úgy igazgattad, hogy pályáján előre haladhasson, akinek lelki és testi erejét úgy acéloztad, hogy a kijelölt helyen hűségesen helyt állhasson, akit megajándékoztál igyekezettel, kötelességtudattal, szorgalommal; kinek lelkébe fogékonyságot csepegtettél a hivatás betöltésére, — most híveid színe előtt kér Téged, bocsásd el őt békességgel e helyről, az egyházi munkamezőről.

Ha göröngyös utain néha-néha voltak kis örömei, azt is a Te véghetetlen jószágodnak köszöni; — ha szenvedései, fájdalmai, csapásai meg-megujultak, azok is a Te intéseidből származtak; vérző szíve fájdalmára Te hintettél balzsamot; — könnyül sorsa most is rajta, ha imára nyílik ajka.

Mindeneket köszön neked, mindenekért áld Téged, mindenekben a Te kegyelmedért könyörög, mert érzi a Te atyai gondoskodását. Gazdag ő a Te félelmedben, vagyona van az alázatosságban, hajléka van a hitben, erős vára van a reménységben, támasza van

Tebenned. Hisz és bizik gondviselésedben; hiszi, hogy sem mélység, sem magasság, sem sötétség, sem világosság el nem választhat Tőled; hiszi, hogy jelenléted fölemeli és megtartja őt a hitnek, a reménynek és szeretetnek gyakorlására.

A Te szolgád nem csak magáért könyörög; imádkozik azokért is, akik az ő közvetlen szerettei, legyenek azok itt a közelben, avagy a messzi távolban; — áldd meg, szenteld meg őket a Te dicsőségedre, szent neved félelmére.

A Te szolgád imádkozik a Te népedért is, könyörög e gyülekezetért is, melyhez lelke, szíve 22 éven keresztül hozzákapcsolódott a jóérzésben, az emberszeretetben, a barátságban, a gyermekek és ifjúság nevelésében, a zenei munka elmiélyítésében, a hivek egyetértő, termékenyítő munkája kialakításában és mindabban, ami országod terjesztésének előmenetele e földön, e hajlékban, e gyülekezetben. Áldd meg ezt népet, áldd meg ezt a gyülekezetet és áldd meg azokat a gyülekezeteket is, amelyekben a Te szolgád megelőzőleg egyházi és tanítói hivatást teljesíthetett. Áldd meg e gyülekezet véneit, ifjait, nagyjait, kicsinyeit, e hajlékban s e hajlékon kívül a családban, a társadalomban. Tartsd meg a jókat, neveld a hivek és igazak számát, kik lélekből szeretnek és kívánnak Téged. Adj örömet az apáknak és anyáknak, hogy tegyen megjutalmazva a nevelés gondja és az anyai szív önfeláldozó szeretete.

Áldd meg a Te törvényidnek magyarázóit, egyetemes egyházunk püspökét, teológiai tanárait, hogy terjedjen az Egyisten hite és az egyháztudomány mindenirányú ágazata.

Áldd meg ez egyházközség lelkipásztorát, főgondnokát, gondnokát, pénztárosát, keblitanácsosait bölcsességgel, igazságérzettel, sok rátermettséggel, sok türelemmel, hogy ítéljenek bölcsen, hogy szóljanak igazán és megértéssel a hivekhez, hogy legyen összefogó, áldó békesség e gyülekezetben.

Oltalmadat terjeszd ki e szent hajlékra, ennek erősségeire, szószékére, orgonájára, minden berendezésére, hogy legyen kimagasló Siona a Te országod terjesztésének, hol a hivek seregében dicsőíttessék a Te szent nagy neved, most és mindörökké. Ámen.

TÜZHELY MELLETT

P á r c i á l i s

Sok vesződés után egy augusztusi reggel megérkeztem a patakfalvi rokonokhoz. Nagy örömmel fogadnak, és mindjárt sajnálkoznak afelett, hogyha két nappal hamarabb érkeztem volna, elmehettem volna a berkesi párciálisra. Nagyon sajnáltam, hogy nem hamarabb érkeztem, mert a párciális gyermekkorom egyik legmisztikusabb emlékei közé tartozik. Sohasem voltam még életemben párciális, de éppen ez tette nekem csodálatossá ezt a szót. Gyakran hallottam a családban az idősebbeket, amint a párciálisról beszéltek, mindig úgy, mint valami csodaszép dologról. 1896-ban egy nagynénem — akkor fiatal lány, ma igen, igen öreg asszony — vigyázott ránk két hétig, amíg a szüleink a milleneumi kiállításon voltak. Háromszékről utazott hozzánk Kis-küküllőbe és amire emlékezem az a lelkesedés volt, ahogy egy párciálisról beszélt. Mintha én is átéltem volna valami efféle öt éves koromban, amiből az a kép maradt meg bennem, hogy a falu ünnepi színben volt, hogy mindenki sietett és hogy mindenki valami kellemes lázban égett. És hasonló hangulatot hoztak abban az időben az itt-ott megismétlődő hírek, ha valakinek alkalma volt egy párciálisra részt venni.

Azóta sok idő eltelt, a világban igen szétszóródtunk, és most a szülőföldem közelsége felelevenítette bennem a párciális szóval kapcsolatos egész misztikus emléksorozatot. Mert mai napig is alig tudom, hogy mi az a párciális. Annak idején meg egyáltalán nem tudtam, de nem is tudhattam, mint hét-nyolc éves kis fiú. De hogy a párciális valami csodálatos, izgalmas, szép valami, ez így maradt meg gyermekkorom óta az emlékezetemben egész életemen át, bizony több mint ötven éve.

És most elkéstem két nappal, hogy egy valódi párciális láthattam volna. Nagyon-nagyon sajnálkoztam, és amikor éppen magyaráztam, hogy ez a párciális szó micsoda misztikumokat takar még mai napig is bennem, a nagybátyám megvigasztal, hogy nem olyan különös valami az, hogy nem is hívják azt már párciálisnak, legföllebb az öregebb falusiak, hogy egyházközi

közygyűlés annak a mostani neve. A közygyűlés szó kicsit lehűtötte a lelkesedésemet, mert tapasztalatból tudom már, hogy minden, ami gyűlés, az nem érdekes, de ami közygyűlés az éppen nem, sőt!... amint ezt már mindenki tudja. Egy kicsit azért még mindig sajnálkoztam, mert mégis érdekes lett volna ott falun átélnem egy ilyen — régiesen — párciálisnak nevezett közygyűlést. Mert hogy mindenki — gondolok én a hozzánk járó fiatalokra, főleg lányokra — lázas lelkesedéssel beszólt róla, az tény. A nagynéném aztán vigasztalt, hogy hát ne busuljak, mert majd Pista holnap hazajön, ő majd elmeséli, ami ott volt. A Pista az én unokaöcsém, olyan 18 éves kamasz legény, aki már jórészt önállóan gazdálkodik a házban. A néném magyarázóan mondja, hogy elküldték Pistát, hogy legyen ott ő is; a másik bátyja kurátor, neki menni kellett hivatalból és így átvitték a tiszteletes urat is és Pista hajtja a lovakat. Ilyenkor ott lányok is összegyűlnek, menjen a legény ki egy kicsit a falu határából, hadd nézelődjék, mielőtt házasodna, hadd vegye észre, hogy más falu határában is vannak lányok. Majd jön Pista, ő majd elmesél mindent.

Igy megnyugodtam és vártam Pistát. De másnapra nem jöttek meg, csak a következő hajnalra. A nagybátyám már nagyon mérgekedett, hogy Pista összetörte valahol a kocsi, vagy nekihajtott az Oltnak. A nagynéném attól félt, hogy a fiú még be talált rugni és hogy szégyent hoz a családra. Így szidogatták Pistát és gyanúsították mindazzal, ami egy lovas emberrel és egy fiatal falusi legénnyel idegenben megtörténhetik. De aztán csak megérkeztek, frissen a lovak, vigan, zörgősen a szekér, jókedvűen a kurátor is, és a tiszteletes, és egy fokozattal rátartibban Pista. Ebből láttam, hogy mégis csak valami az a párciális, még ha egyházközi közygyűlésnek hívják is, mert Pistának megnőtt az önérzete. Ezt már láttam a hanghordozásából is, ahogyan a kisebb huga kérdezősködéseire válaszolt, pedig a szegény Milike csak azt kérdezgette, hogy kik voltak ott, már t. i. fiúk és lányok a szomszédos falvakból. A zörgő kocsi a

szinbe tölték, a lovakat ellátták és azután Pista eltűnt a szénába és csak este vacsora után került sor rá, hogy hallhattam tőle a párciálisról valamit. Pista az utóbbi négy év alatt, mióta nem láttam, megnőtt, kamasz legény, szörnyű hosszú lett — a falusi gyerekek is hosszabak most mint az én koromban — jele annak, hogy a modern orvosi tudomány már itt is hat.

Végre vacsora után, az eperfa alatt sor került rá, hogy kikérdegethettük Pistát.

A nagybátyám a hivatalos részletekből szeretett volna egyetmást hallani, maga is sokáig kurátor volt; öregkorában szereti az ember hallani, hogy mit csinálnak a fiatalok stb. stb. Pista azután jelentett is pontosan. Egy kicsit későn érkeztek meg, mert tel kellett venniük a szomszéd falusi papot, aki még nem volt készen; nem volt kivásalva a reverendája. Képzeltetik meddig kellett várni, míg azt a sok ráncot belevasalták. De azért elég korán érkezünk, mert a szentgyörgyiek autóbusha még mindig nem érkezett még. Sok nép jött össze, tele volt az iskola udvara, és főképp sok vénasszony volt ott, mert nőszövétségi gyűlés is volt. Végre megjött az autóbusz és mire leporolták magukat a feketeruhás tiszteletesek, templomba mentünk.

Hát a gyűlést nem kezdték meg, mert ennek a kezdete 9 órára volt kitűzve — veti közbe a nagybátyám. Nem kezdtek ott semmit — mondja Pista — de nem is volt sürgős, mert az asszonyoktól, akik a konyhán dolgoztak, félfüllel kivettem a nagy megrökönyödésüket, hogy baj van, mert a borjút még nem vágták le, az este nem hozták haza az erdőről. Így azután templomba mentünk, de az szép volt. Olyan itten Berkesen nem látott még soha senki. Sorba állott ott mindenki, elől a papok reverendával, legelő az esperes ur, a nagy fekete baszuszával, karján a hosszú reverenda fele. Utána a kurátorok, presbiterek, utánuk az egyéb vendégek. Ezek után az asszonyok, elől a nőszövétség vezetője, a sok szép papné és kántorné, utánuk a kurátornék, a presbiterek feleségei és utánuk a lányok, ezek között elől a kisasszonyok. A sor olyan hosszú volt, hogy a

várkaputól pont a községházáig tartott. A templom felisdetele lett, hogy a végén a berkesiek egy része nem is fért el. A templomozás olyan volt, akár a mennyországban. A sófalvi kántor kántorizált. A berkesiek csak néztek, hogy, hogy szól az orgonájuk. Mind azt kérdezték, hogy hát ezek a saját orgonájukat is elhozták? A kórusban tizenkét kántor énekelt. Képzeltetik, hogy rezgett az ablak. Ilyen templomozást nem látott még Berkes, de talán az egész Háromszék sem. Sorban mentünk vissza az iskola udvarára, ott szétoszlott a menet s a berkesiek hazamentek ebédelni, mert jó kettő után voltunk. A tiszteletes ki is hirdette, hogy már megbocsásának a fiszelt vendégek, de egy kis akadály miatt a bankett csak úgy négy felé kezdődik, s a belső embereket meginválta egy pohár szilvóriumra és egy falat kalácsra.

A nagy napsütés elől aztán behúzódtunk az iskolába, a nagy tanterembe a férfiak, a kicsibe az asszonyok. Az asszonyok között valami nagy dolog lehetett, mert pusmogták, hogy a vajádi papné lemondott az elnökségről.

Szóval megkezdődött a gyűlés — vetette közbe a nagybátyám. — Pista ezt mondja: „Gyűlés, olyasvalamirevalósi gyűlés nem igen kezdődött, mert én ahogy a lovagnak inni adtam, mindjárt ott voltam, de csak úgy beszélgettek, hogy töltsék az időt, amíg megfő a borju.

Gyűlés volt a fiam, — veti közbe az apja — csak te nem vetted észre. — De Pista kitarlott a maga igaza mellett. — Beszélgetni, beszélgettek, — de valami nagy gyűlés nem volt, csak töltötték az időt.

Hát ki beszélt, — kérdi a nagybátyám.

„Egy darabig az esperes ur elmondta, hogy márciusban elment minden eklézsiába, meglátogatta a papot, a kurátort, megnézte a templomot és így sorba minden faluban. Mikor befejezte, egy sovány kicsiny öreg ur a pódiumon felvetette a fejét s azt kérdezte: „No hát ehhez mit szólnak kendtek?” Nem igen szóltak semmit, mire felállott a vajádi mester és elmondta, hogy ő is meglátogatta az iskolákat, de neki több esze volt, áprilisban ment, amikor már nem volt sár. Meglátogatta minden kollágáját és igen dicsérte a fürjedi mestert, hogy igen szépen énekelnek az ő iskolásai. De neki harmóniumja van az iskolában, ebből láthatják a belső emberek, hogy minden iskolába kell

venni harmóniumot. Mikor befejezte, a kis öreg újra felveti a fejét és azt kérdezte, hogy: no hát ehhez mit szólnak kendtek? — Ehhez sem szóltak semmit, csak a bibarcfalvi kurátor mondta, hogy most, amikor ilyen szárazság van, jó hogy nincsen harmónium, mert a szárazság az orgonát is meghájlasztotta; így legalább meg van az egyházközségnek az a haszna, hogy a harmóniumot nem kell javíttatni. A kis szürkefejű kérdezte is újra, hogy: no hát ehhez mit szólnak kendtek, de erre sem szóltak semmit, mert a kántorné jött és nagy mosolygásokkal jelentette, hogy a bankett terítve van és szépen kéri a gondnok urat, a tiszteletes urakat, a kurátor és presbiter urakat és a többi fiszelt vendégeket, akik a bankettre feliratkoztak, hogy fáradjanak a nagyterembe. De kéri a vendégeket, akik tán nem iratkoztak fel, hogy csak üljenek le, mert ebéd van elég, még vagy ötven embernek és hogy egy személy költsége 10.000 Lei bor nélkül.

Erre nagy örömmel kimentünk az udvarra és mindenki mondogatta, hogy no végre, hogy kezdődik. Hát megkezdődött a bankett. Legalább is volt százötven ember. Hogy meleg volt, az nem számított. A fő az volt, hogy a becsinált leves nagyszerű volt.

Hát az mind kitelt abból az egy borjuból? — kérdezte a nagynéni. Hm — mondja Pista — a borju csak kiegészítés volt. A lényeg, a tyuk, csirke, kacsa, liba adta, amit a gazdaasszonyok összeadtak. Nem sajnálták, mert zab, árpa, kukorica úgy sincs, mindent el kell úgy is vesztegetni. Így szívesen adták a falu híréért. De olyan becsinált nem is volt a vidéken tán soha. És annyi volt. Mire a levesnek vége volt, megszólaltak a cigányok.

Hát az hívtalos volt? — kérdi a nagybátyám. Nem a — mondja Pista, — csak úgy privát. A cigányok — ismeri a Görbe Ferit ugye apám — kérték, hogy engedjék meg hogy játszhasanak. Megengedték, csak a tányérozásért, de jól járt, mert a végén a sok maradékból tele ették magukat és a tányérozásból is bejött vagy háromszázezer Lei, ez fejenként kitett vagy ötvenezret. A bort a Tóni hozta privát, de az is fogyott. Így hát a bankett jól kikerekedett.

A sült után megkezdődtek a felköszöntők. Hát a sült hogy volt? — kérdi a nagynéni. Szárnyas és

bornyu, krumpli mellé, meg savanyúság; paprika, paradicsom, uborka. A savanyúság volt a legdrágább, mondogatták az asszonyok, mert az senkinek sem termett és Brassóból kellett hozatni.

A sült után megszólaltak a papok. De hogy tudnak azok beszélni! Eddig csak prédikálni hallottam őket, de hogy azok hogy tudnak tréfálni, jobban mint a püpos Ferkó! Isten uccse, ha kirendelnék a papokat szombat este meg vasárnap délután a korcsmába, jobban mulatnának az emberek, meg nem is verekednének össze, — volt Pistának az egész életre való véleménye.

Hát kiket köszöntöttek? — kérdi a nagybátyám.

Hát — először az esperes urat, az esperes ur a vendéglátó egyházközséget. A szomszéd pap a teológiai tanárokat, a teológiai tanárok a kurátorokat s így sorba. Ez tartott a sütemény alatt is folyton. Egy beszéd a papoktól, egy nóta a cigányoktól.

Miféle sütemény volt? — kérdi a nagynéni.

Mi lett volna! Pánkó. Mondta a kurátorné, hogy csöröge illett volna, de most csak ilyen háborus módon lehetett. Hát ez a háborus mód hatszáz pánkóból állott.

Délután négytől-hétig tartott a bankett. A legszebb köszöntőt az asszonyokra mondotta a nyugalmazott esperes. Hogy ez hogy kiderítette az asszonyokat, a vajádi kurátorné odasugta a fenyedi papnénak, — hogy ugye tiszteletes asszony, szégyelnénk ha ilyen jók lennénk — de nem is tudom, hogy honnan tapasztalta meg a volt esperes ezt a sok jóságot, — de szép volt.

Hogy hol tapasztalta meg? hát ott, hogy sohase házasodott meg — vetette közbe a nagybátyám.

No mindegy, de azt mondotta a végén, hogy: kedves lelkeim, társaim, mi vasárnap délelőtt azt prédikáljuk, „hogy nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk” — de azt hiszem, hogy most minden bankettező társam egyetért velem abban, hogy egy ilyen párciális banketten elmondhatjuk, hogy „nem azért eszünk, hogy éljünk, hanem azért élünk, hogy együnk” — és hogy az élet ilyen szép, azt csakis az asszonyoknak köszönjük, éljenek az asszonyok. A cigányok tust huztak rá és kezdődött az igazi párciális.

Nono — mondta a nagybátyám — talán végződött.

Részben végződött, de csak a bankett. A tanítókisasszony beszedte a bankett díját. Hétórafélé megcsappant a nagy hang, mert az odaválósiai hazamentek ellátni a marhákat, de hamar visszajött az elevenje. Be is szürkült. A cigányok erősen gyantáztak. A szentgyörgyi soffőr előállott az autóbuszal, de aztán le kellett állítani a motort.

Mikor a motor leállt, mondtam a kurátor bácsinak, hogy tán mi sem fogunk bé. A kurátor bácsi azt mondja, hogy illendőség kedvéért szólj a tiszteletesnek, de ha még nem volna tisztában a helyzettel, mondd azt neki, hogy a szürke bokája megcsikkant és umslagolni kell. Mondom is a tiszteletes urnak, s erre azt mondja, hogy csak umslagolj Pista, nehogy a drága szürkének baja essék. Csak a fejrédiek szedelőzködtek, fogtak és mentek.

No, kitisztult a levegő — sóhajtott fel a fűrjedi kántor — most már meg lehet gyújtani a lámpát.

Most aztán megindult valami egészen más. A cigány már tudta, hogy hányadán vagyunk. A berkési kurátor odaintett neki, hogy no Feri azt a — tudod már melyiket. Feri rákezdett egy csárdásra. Melyikre? — veti közbe a nagybátyám. Hát a „Vékony deszka kerítésre”, csak látom, hogy a kurátor ur derékba kapja a siklódipapnét, és megindult a tánc. De milyen tánc! Ilyet ember még nem látott. Tizenkét pap táncolt egyszerre. Aztán az esperes ur átvette a kommandót. Ő dirigálta a nótázást. És a kántorok futtak, de nem csak úgy szimplán, hanem négy hangra. Akkor tánc, a kántorok a papnékkal, a papok a presbiternéikkel, utána az esperes ur kidirigálta a fülei papnét, hogy fujja el a „Le-kaszálták már a rétet”. Hát mint egy nádszál a szélben, úgy hajladozott és elfujta. Utána egy másikat és másikat. Ujra tánc, most a papok a kántornékkal, a presbiterek a papnékkal, utána beszédek, de milyen beszédek, az ember csak bámult, hogy milyen szép a falusi élet, hogy milyen sokat kinlódik a nép, hogy milyen öserő van a faluban.

És ez így ment sorjában, de olyan rendben, akár egy templomozás. Felköszöntötték a kurátorok a kántorokat, a kántorok a papokat. A papok kibékültek a kántorokkal, a presbiterek megígérték, hogy többet

nem maradnak el a képevel, a papok megígérték, hogy elengedik a régi kepehátrálékot, szóval mindenki megígért minden szépet és jót. És ez így tartott reggel négyig. Hát ilyen volt a parciális.

Jól van Pista, igazad van. Most már igazán sajnálom, hogy lekésstem a parciálisról. És a Pista elbeszélése alapján látom, hogy nem ok nélkül ejtette rabul ötven évvel ezelőtt a falut a parciális. Nem hiába beszéltek róla egy évig, amig valamelyik faluban meg nem történt az új parciális. Persze ilyen igazi parciális ritkán van, mert ujabban nem is parciális az, hanem egyházköri közgyűlés. A egyházköri közgyűlés pedig nem parciális.

Dr. Gyulai Zoltán.

Gyász hírek

Benczédi Ferenc ny. unitárius lelkész életének 48-ik, özvegységének 8-ik évében hosszas szenvedés után január 23-án elhunyt. Egyike volt az első világháború utáni legbuzgóbb lelkész numzedéknek. Az első világháború magával sodorta és fogságba is jutott. Teológiai tanulmányai alatt hivatása iránt nagy szeretetet tanúsított. Tudományos és irodalmi képességei is jelentek. Nyáradszentlászlón és Gagyban nyert lelkészi állást. Pontosság, rend, szorgalom és a pálya iránt való nagy szeretet jellemezte. Lelkesedését és nem közönséges munkaerejét azonban lefokozta a reánehazódó betegség, ami miatt korán nyugalomba kellett mennie. A pálya iránt való szeretetet és lelkesedést örökségül hagyta hasonló nevű fiára, aki Teológiai Akadémiánk II. éves növendéke. Halálát elterjedt rokonság, pályatársai és volt hívei gyászolják.

Özv. Dr. Nyiredy Gézá né sz. Benczédi Zsuzsánna életének 75-ik évében február hó 7-én d. u. 4 órakor Budapesten jobblétre szenderült. Dr. Nyiredy Géza kolozsvári gimn. tanárnak, az ifjúság igazi atyjának volt méltó élettársa. Lényéből az unitárius tiszta, egyszerű hit sugárzott. Édesatyjától (Benczédi Gergely) és édesanyjától (Mikó Klára) olyan lelki magatartást örökölt, amely mindig a zajtalan benső nemesség megnyilvánulása volt. Úgy cselekedte a jót, hogy nem tudta a bal keze, hogy mit tesz a jobb. Gyászjelentése valóban jól mondja: „Élete az áldozatos magyar anyák életének példaképe volt, hulló könyveink között áldjuk a Gondviselést, hogy az övéi lehettünk.” Mi is

áldjuk az Istent, hogy ilyen nemes lélekben testesült meg a szeretet s itt Kolozsvárt övéi sirhantjánál néma könyvekkel imádkozunk s áldott emléket szívünkbe zárjuk.

Kisgyörgy Zsuzsánna életének 92-ik évében február hó 9-én hosszas szenvedés után elhunyt. Kisgyörgy Sándor boldogemlékü kiváló lelkész-esperesnek volt a testvére és az ő családjában is élt. Élénk szellemű, mindig tevékenykedő nő volt. Nagyszámu rokonság gyászolja halálát. Nyugodjék csendesen!

Kövári Jakabné sz. Pálffy Margit, brassói lelkésztestvérünk hitvese, két gyermek édesanyja, életének 40-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Rajongásig szerette családját és önzetlen, lelkes munkása volt minden unitárius ügynek. Nehány évvel ezelőtt gyógyíthatatlan betegség támadta meg szervezetét. A szörnyű szenvedések, melyeken élete utolsó hónapjaiban átment, lelki erejét és Istenbe vetett hitét megtörti nem tudták. Tisztában volt azzal, hogy meg kell halnia. Alázatos lélekkel, könnyes szemekkel készült a nagy utra. Utolsó lehelletéig gyermekei jövőjéért aggódott. Óriási részvét mellett bucsuztatta Taar Géza nagyjait lelkész brassói templomunkban, ahol olyan rövid ideig dicsérhette Istent. Nyugodjék békében! Isten gondviselése ölelje körül a hátramaradottakat.

Borbély Máté tordai birtokos, egyházi tanácsos, életének 83-ik évében elhunyt. A gyülekezet és Torda város lakosságának osztatlan részvéte kísérte utolsó útjára. Benne egyházunk egyik legbuzgóbb hívét, legönzetlenebb tagját veszítette el. Gyermekein, Dr. Borbély Bélán és Borbély Anna ny. tanítónőn kívül egész egyházunk gyászolja. Nyugodjék csendesen!

Tóth Vilmos volt brassói segédlelkész tíz évi súlyos szenvedés után 33 éves korában Sepsiköröspatakon elhunyt. Felfelé ívelő pályáját a hirtelen fellépő betegség letörte. Élete megrendítő példája az Istenben való feltétlen hitnek. Drága emléket kegyelettel megőrizzük.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Minden pénz Márton Sámuel pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája Kolozsvár, Bolyai-utca 7. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc Egylet - Alapította Dr. Boros György

Egyes szám ára 3000 Lei.
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

LVII. évfolyam 2. szám
Kolozsvár, 1947. március hó 15.

Az üres sir husvéti bizonyoságtétele.

„Nincs itt, feltámadott.” Lk. XXIV. 6.

Jézus sirjáról ma sem tudjuk pontosan, hogy hol van, de a keresztyén világ, különösen husvét táján, nem lankadó érdeklődéssel fordul feléje, mert ez a sir sokban megoldotta az élet és halál problémáját.

A kora reggeli órákban kimenő asszonyok, az irások szerint, a sirt üresnek találták. Az élet angyala fényes ruhában köszöntötte őket, mondván: „Nincs itt... feltámadott.” Ha a sziklasir örökre bezárja Jézust s az asszonyok ráhulló könnye fátyolt borít életére, elmossa áldott emlékét, ha a feledés pora befedi véres lábnyomát és töviskoronás homlokát, a husvéti hit nem születik meg soha... De az üres sir az asszonyokat arccal az élet felé fordította s lelküket egy szent megtapasztalás sugárzó öröme árasztotta el: „Nincs itt... feltámadott.” A harmatos füvek ezt remegték, a tavaszi virágok ezt csilingelték, az ébredő madarak ezt énekelték, az élet angyala ezt ragyogtatta meg káprázó szemükben; zsoltár kélt völgyön, hegyen és a szivekben, az élet diadalmas zsoltára s ők kipirult arccal rohantak hirül vinni a világnak az üres sir husvéti bizonyoságtételét.

Igy lett az üres sir bölcső, bölcsője a diadalmas élet haláltverő hitének, annak a jézusi örömmüzenetnek, hogy a nagy és örök értékek, mint a szépség, jóság, igazság s az ezekért és ezekben élő ember győz a halálon.

Husvétkor az üres sir helyén bölcsőt találunk. Új hajtást a kidőlt fa helyén. Csoda-e, ha ezt a sirt színes legendákkal fonja körül a hívő emberi képzelet, s ha szentté avatja az év-

ezredes hálás kegyelet? Csoda-e ha a keresztes korban milliók áldozták életüket az üres sir, a szent sir visszafoglalásáért? Az örökélet, a diadalmas élet hitének bölcsőjét menti meg ezáltal az emberiség.

S ezzel a csodálatos lelki forradalommal a sirokat közelhozza az élethez. A szivbe ágyazza azokat. Szülőink sirjánál könnyharmatos szemmel, levett főveggel állunk meg, nem azért, mert csontjaik a besüppedt hantok alatt nyugosznak, hanem mert áldott életük bennünk szakadatlan megújul. Rákóczi, Kossuth és Petőfi sirjához közünk támad, mert a szabadság, amiért éltek és haltak, győtrött lelkünk mindennapi kenyere. Az üres sir boldog megnyugvásunk örök forrása, szent hitünk bizonyoságtétele. De egyben elkötelező parancsa is.

Van felfogás, mely azt tartja rólunk, hogy mi sirokkal mérjük a történelmet. Ha ez igaz, akkor az üres sir fokozott mértékben emlékeztet, hogy gondoljunk azokra a lelki, szellemi óriásokra és névtelen hősökre, akik véres árkokban, sáros mezőkön, börtönök penészes celláiban, máglyák tűzében, mint szentek, rabok és mártírok a diadalmas husvéti hitért áldozták fel életüket, akik Jézussal vallották: „Én azért jöttem, hogy életetek legyen s hogy az az élet teljes legyen”.

Emlékezzünk, emlékezzünk, mert az üres sir csak ezáltal lesz égen és földön a husvéti hit örök jelképe és egyben boldog bizonyoságtétele.

Dr. Simén Dániel.

Husvétii gondolatok.

Irta: Zihanyi József.

Ki tudná megmondani, hogy a fönix madár mondája mikor és hol született meg? Ki tudná megmondani, hogy mily esemény vagy eseményei elgondolás vitte be alakját már sok évezreddel ezelőtt az egyiptomi mitológia csodálatosan színes világába? Az egyiptomi monda szerint valahonnan Arábia felől érkeztek ötszáz évenként a fönix madár Heliopolisba, a Nap városába és itt az egyiptomiak szent temetkezési helyén temeti el saját apját. A fönix madár mondáját átveszi a görög mitológia is, majd pedig a római írók írásaiban találkozunk vele. De itt a mondanak már új és szebb változatát alakította ki az idő. A fönix madár — a római monda szerint — ezer évenként önmagát égeti el, majd pedig újraszületik saját hamvaiból. Minél többet foglalkozunk a monda szimbolikus jelentőségével, annál inkább valóssággá válik előttünk, milyen mély értelmet hordoz magában. Talán soha el nem muló vágyát jelenti a nemesebbre törekvő emberi léleknek, mely folytonos megújulásban kívánja, óhajtja megváltani önmagát, hogy megújulva, a múlt tévelygéseitől megtisztultan, újraszületve, feltámadva, új kiindulásokkal lendüljön az örök fejlődés folyamába, melynek végcélját már évezredek óta álmodja önmagáról az ember: ez az igaz ember megteremtése, kiformalása.

A magyar honfoglalás története még alig lépte át az ezer év küszöbét és ezer éves multunk hangoztatása még időszerű. Így tehát nekünk magyaroknak, szinte parancsolóan időszerűvé válik a fönix madár mondájának felelevenítése. A római monda fönix madara nemcsak az újjászületési vágyat hordozza magában, hanem jelentőségükben nagy és kihatásaikban soha el nem muló események kereszteszédésére is utal. Oly események találkozására, melyekből egyfelől nemzeti, másfelől általános emberi megújulás veszi kezdetét.

Minket magyarokat mindkét szempont közelről kell, hogy érintsen. Nemzeti szempontból felmerül ismét, de talán utoljára a kérdés: merünk-e a fönix madár példaként eljárni önmagunkkal szemben. Van-e erőnk és bátorságunk végre erős kézzel letépni magunkról az előítéletek, a rövidlátás béklyóit és máglyára vetni ezer éves multunk minden romlást okozó hibáját és tévedését? El tudunk képzelni és át is tudjuk élni,

mily lelki fájdalmat jelent a szülőnek látni, mint sorvad valamilyen átkos körben és pusztul el menthetetlenül gyermeke. De bármennyire is olvassuk Széchenyi naplóját, Vörösmarty és Ady verseit, érezhetjük bizonyos mértékig e három magyar látnok szörnyű szenvedését a magyar jövőért, átélteni azt — igaz és gyötörő valóságában átélteni és felfogni nem tudjuk. De egyet tehetünk és ezt tennünk megfelelőbezhetsen kötelesség. Reális valósságot kutató, minden önmegtévesztő kísértést legyőző szemmel kell keresnünk azokat az okokat önmagunkban, melyeket oly tisztán és világosan látott e három látnok minden következményeivel együtt, hogy bele kellett pusztulniok. Ha szörnyű az aggódo szülő lelki fájdalma, mit érezhetett e három titán, amikor lelkük mélyéig és agyuk minden parányi részecskéjében érezték és látták a magyar jövőndőt? Igen, máglyára mindennel, ami hazug és csalóka önámítás, potemkinizmus; hamvadjon el multunk minden hibája, bűje, bánata és szenvedése.

A hamvakból pedig támadjon fel az új magyar. Támadjon fel és szülessen újra, — szaporodjon számban és gyarapodjon észben és értelemben. Szükséges ez a megkülönböztetés, mert a mult csak mennyiségi magyart követelt, a ma a minőséget parancsolja és ez egy jelszóban határozható meg: tanulni. Igen, tanulni mindig és mindenütt. Nemcsak az iskolában, hanem az eke szarvánál ép úgy, mint a műhelyekben. Ez a jelszó kell meghatározza a mi irányunkat és ez az irány nem billenhet sem jobbra, sem balra, hanem csak nyilegyenesen vezethet előre oda, ahova be kell érkeznie előbb vagy utóbb a világ minden megmaradni és élni akaró nemzetének: az igazi, nemes értelemben felfogott kultúra mezejére. Dúlhatnak pillanatnyi harcok hiszen az erőszak és ragadozás ideje nemjárt még le.

Epen ily bizonyossággal lehet azonban állítani, hogy azt a megváltást, mely az emberiség nagy lelki találkozásában kell, hogy létrejöjjön, csak a szakadatlan tanulás eredményeként fokozódó általános műveltség teremtheti meg. Ha ezek az elgondolások vezetnek napról-napra, évről-évre több magyart, akkor a nemzeti célkitűzés az emberiség szolgálatába áll és azt iparkodik teljesíteni, amit minden em-

bernek nemcsak álmodnia, de akarnia is kell.

* * *

Nem akarom állítani, hogy amit itt elmondok, újszerű vagy eredeti. De vannak fogalmak, eszmék, melyeket őszinte vágygal addig kell ismételnünk, míg azok valóra válnak. Valahol azt olvastam, hogy az ember addig vágyott repülni, tenger alatt járni, száguldani, míg mindeme vágyai valóra váltak. Epen ezek bizonyítják, hogy az őszinte vágy magában hordja a feltétlen megvalósulás lehetőségeit. Ezért kötelességünk, hogy intenzíven vágyódjunk a jóra, a nemesre, az igazra. Tudom, hogy könnyebb szavakat leírni, mint életet és sorsot átélteni és átszenvedni. Fel kell azonban ismerünk, hogy oly átmeneti időket élünk, melyek magukban hordják egy jobb jövőndő ígérését. Az események, melyek milliók szenvedését, pusztulását okozták, sokakat kételkedővé tettek; ezeknek figyelmét fel kell azonban hívunk arra a valósságra, hogy ha az emberiséget egyénenként vesszük számba, napról-napra növekedni látjuk azoknak táborát, akik a jézusi tanításokban foglalt szeretet törvényét iparkodnak életükben úgy alkalmazni, hogy azok gyakorlati értéket is nyerjenek. El fog jönni az idő és talán alig áll távolabb egy századnyi messzeségben, amikor a nemzetek szégyelleni fogják azokat az okokat, melyek egymás ellen vezették őket. Sokan azt fogják mondani: de hol leszünk mi már akkor? Ezeknek azt válaszoljuk, hogy amikor Jézus, a názáreti mester tudatosan magára vállalta szörnyű szenvedéseit, nem az akkori jelenért tette, hanem a végeláthatatlan évezredek messzeségébe vesző jövőndőért. Át kell, hogy hassa tehát lelkünket az örök emberi közösség iránt érzett igaz szeretet, megértés; mert csak az esetben foghatjuk fel a maguk megtermékenyítő igaz valóságában a jézusi tanításokban foglalt két hatalmas fogalmat: a megváltást és az örök feltámadást.

Ó, remélj, remélj, egy jobb hazát!
S benne az erény diadalát;
Mert különben sorsod és e föld
Isten ellen zugolódni költ.

Arany János

Imádság husvét reggelén.

Gondviselő Isten, édes jó Atyánk! Nagypéntek után ime ismét ránköszöntött husvét ünnepe. Nagypénteken csendben, magunkba-szállva elmékedtünk és könnyeket hullatva imádkoztunk. Ma, husvét napján, álmok valóságának, remények teljesülésének áldott ünnepén ismét Téged keres, utánad áhitozik, beléd kapaszkodik, hozzád imádkozik a kétség és remény közt vívódó, hit és hitetlenség utain vergődő ember. A kétezeresztendő tragédia és megdicsőülés örök időkre szóló jelenetei ismét kirajzolódtak előttünk s mi lélekben végigéltük a szenvedés napjait a Te legnagyobb fiaddal, a názáreti Jézussal. Kezdődött virágvasárnap, melynek illatozó, tarka virágaira ráhullott aztán a nagypénteki vér, rátaposott a bosszút lihegő durva erőszak. Lelki szemeinkkel láttuk, hogy a kálvária szomorú napjaiban úgy nézett ki a Jeruzsálem felé vezető országut, mint egy virágtemető. Nagypéntek vigasztalan sötétséget jelentett a megriadt és tévován a semmibe bámuló tanítványok lelkében.

Aztán harmadnap hajnalán csodálatos dolog történt. Az éjszaka néma, fojtó sötétségét eloszlatta a diadalmasan szerteáradó tavaszi nap-sugár. A vérrel beszenyezett, durván megtaposott virágvasárnapi virágok felemelték fejüket az országut porából. Áldott, szent bizonyossággal zendült fel a tanítványok ajkain a diadalmas husvét ének: „Feltámadott az Ur bizonynyal; oh legyen hála Istennek, aki adott nekünk diadalmat a halál felett!”

Életet hirdető, életet fenntartó és megáldó Isten, édes jó Atyánk! Az első husvét ünnepi hangulata után áhitozik megpihenni, ünnepet szentelni vágyó lelkünk. Azért keresünk Téged e szent reggelen, hogy ez áldott hangulat az imádkozás áhítatában átöleljen mindnyájunkat. Csupa gond és tépelődés, csupa nagypénteki bánat és kishitőség mindennapi életünk. Lelkünk virágaira ráhullott a nagypénteki vér; a Tőled messze távolodott és Rólad megfélelkező ember nagypénteki keresztfát farag embertársainak és önmagának is.

És mégis ünnepet óhajtunk szentelni ezen a napon, Atyánk, Istenünk, mert érezzük, sokkal inkább érezzük, mint valaha, hogy husvét hit nélkül semmit sem ér az élet. Érezzük, hogy mint a mindennapi kenyérre, olyan szükségünk van a husvét hitre, mert az a sötét éjszakában is boldog hajnalhasadást, a megaláztatásban is

lelki felemelkedést, az elindulónak és utközben elfáradónak megérkezést hirdet. A husvét hit fényénél újból és újból megbizonyosodunk arról, hogy ha mély is a sár, melybe beleragadt az ember, a lélek az értelem és hit időről-időre felvillanó világosságával és erejével feltétlenül kigázol belőle. Mert érezzük, Atyánk, Istenünk, hogy nincs olyan sok és mély sár, mely fel ne száradjon, ha a nap soká süt rá, és a legnehezebb őszi felhő is szétoszlik egyszer, ha nem hamarabb, tavasz jöttével. Husvét ünnepén megbizonyosodunk arról, hogy vannak a világon értékek, melyek semmi körülmények között el nem pusztulhatnak, mert az ember nem olthatja ki önmagában a szikrát, mely saját emberi méltóságának lényege. Jöhetnek idők, amikor ez a szikra elhalványul, de nincs hatalom, mely azt végkép kioltathatná. Ezen az ünnepen megbizonyosodunk arról, hogy ha harc árán ugyan, de mégiscsak győz a husvét lélek a nagypénteki szellem fellett, győz a szeretet és béke ereje a bosszu és erőszak felett; győz, feltétlenül győz Jézus Pilátus felett. Minél inkább, minél kegyetlenebbek és minél hitetlenebbek vagyunk, annál erősebben zendítsd meg, Atyánk, Istenünk lelkünk hurjain a husvét diadalünnep szent himnuszát, hogy az a hit szárnyain hozza közel mihozzánk az igazság és béke, a jóság és szeretet végső győzelmének szent bizonyosságát.

Áldd meg Atyánk buzgó imádkozásunkat. Áldd meg ünnepünket; áldd meg életünket és világunkat. Áldd meg népünket és minden jóakaratu embert boldog husvétal. Hajolj le a szenvedőkhöz; töröld le a könnyeket, gyógyíts be minden sebet, elégítsd ki a lélekben és testben éhezőket az áldott mindennapi kenyér és a husvét lélek áldott ajándékaival. Imádkozunk minden fogolyért és betegért. Adj a szenvedőknek egészséget, a foglyoknak szabadságot és boldog hazatérést. Adj mindenkinek abból, amiben legnagyobb mértékben szűkölködik. Hallgasd meg áhítatos könyörgésünket és áldj meg mindnyájunkat egyen-egyen és összesen szent, éltető, újjáteremtő áldásoddal.

Imádandó szent nevednek tegyen dicséret, dicsőítés, hálaadás és tisztesség most és minden időben. Ámen.

Dr. Kovács Lajos.

Örségváltás kolozsvári egyházközségünkben.

Elmondta 1946. október 6-án Dr. Erdő János esperes.

Örségváltás van itt ebben az órában. A távozó ör átadja helyét egy fiatalnak. Nehéz ez a pillanat. Megértjük, ha Ürmösi Károly tb. esperes afia szíve elszorul, ha ajkai megremegnek, ha könnyei omlanak, midőn szószékétől bucsuzik, ahonnan ezelőtt 37 évvel kezdett szólni. Azóta annyi változás történt népünk és egyházunk életében! Élvezte a béke áldásait, a csendes évek alkotó munkáját. De átszenvedte a két háború pusztító viharát is, mely irgalmatlanul végigsepert az egész világon, kiszámíthatatlan károkat okozva emberéletben, anyagi és erkölcsi javakban.

Lelkészi pályája kezdetén két utitársat választott: az Istenben való hitet és a felebaráti szeretetet. Ezek végig kísérték egész pályáján s hiszem, hogy vele maradnak szíve utolsó dobbanásáig. Ezeknek köszönhetette, hogy élete a meghasonlás és kétségbeesés örvényét elkerülhette s részesülhetett abban a lelki harmoniában, szívbeli békeségben, melyet Jézus adott tanítványainak s ad ma is minden igaz kereszténynek.

Lelkészi működésének megítélésénél tekintetbe kell vennünk azokat a gátló körülményeket és viaszonyokat, amelyek között hivatását be kellett töltenie. Figyelembe kell vennünk, hogy egyházközségének mindig anyagi gondokkal kellett küzdenie. Mindezek ellenére Isten erőt adott, hogy a hivek áldozatkészségét munkába állítsa, prédikálja Jézus evangéliumát alkalmas és alkalmatlan időben, az ártatlan kisdedeket Jézushoz vezesse, ifjakat hitükben megerősítse, új házaspárokra Isten áldását kérje és a koporsók felett kesergők szívét az evangélium tanításával gyógyítsa. Az embereket sohasem osztályozta szegénység-gazdagság, nemzetiség és vallás szerint. Tiszta szívet, nemes jellemet, jóindulatot keresett bennük s ha ezeket valakiben megtalálta, lett-légyen az római katolikus, protestáns vagy zsidó, vagy bárki más, épen úgy megbecsülte, mint érdemes unitárius testvéreit. Békére, szeretetre törekedett mindenki iránt, Soha felekezeti vagy faji gyűlölséget nem táplált. Nem tartozott a világszerinti kevélyek és fenhéjázók táborába, hanem szelidség és alázatosság békés jámborságával, az értelem világosságával hirdette és cselekedte

Jézus parancsolatait. Szószéki beszédei inkább az értelemhez, mint az érzelmehez szóltak; minden megnyilatkozása tartalmas, világos, mindenkire szóló volt. A gyülekezet meghatódott lélekkel tekint búcsúzó szolgájára és becsületes, Istennek tetsző munkája után életére Isten gazdag áldását kéri.

A természet örök törvénye szerint a munkások változnak, az egyik megy, a másik jön, de a munkának folytonosnak kell lennie. Az öreg szolgálta, az elfáradt munkás félreáll és helyét ad a fiatal friss erőnek.

Sebe Ferenc, a megválasztott vallástani lelkésznek ajkán a beosztott beszéd elhangzott. A lélek, a szellem, a cél, mely vezetni fogja, az elhangzott szavakból ismeretes.

Midőn az új lelkészt hivatalomból kifolyólag lelkesítő állásába beiktatom, szólni akarok hozzá és a gyülekezethez. Egyházközség a nevelési munka végzésére hívott el. Egyházunk a nevelési munkát ma a legfontosabb lelkesítő teendőül állítja be. Miért? Korunk alapérzését semmi sem fejezi ki oly tömören, mint ez az egy szó: várakozás. A várakozásnak sok egyéni színe között ott él mindenkinek a szívében egy nagy egyetemes várakozás békésebb, szabadabb, testvéribb és igazabb világ után. „Új eget és új földet várunk az ő igérete szerint, melyekben igazság lakozik“.

Új világot várunk, amely ezen a földön, ennek a világnak eszébe közeivel valósul meg, de az isteni világrend törvényei szerint, úgy, hogy igazság lakozik benne. Az igazság, amely megújítja ezt a világot, nem az én vélt igazam és nem a te vélt igazad, hanem az örök farizeusi lélek paragrafus igazsága, hanem Isten igazsága, törvénye, parancsa és atyai szeretete. Az új világ tehát ott és akkor köszönt be, amikor ez az igazság lakozást vesz a világban. Tehát nemcsak hirdetik, hanem lakoznak rá és idéznek belőle, hanem benne lakik, átjárja a világnak gondolkodásmódját, törvényeit, intézményeit, mindenekfelett pedig embereit.

Az új világ tehát csak ott lesz és akkor, amikor az igazság emberi szívekben vesz lakozást, emberi szíveket teremt újjá és az újjáteremtett emberi szívek, Isten parancsainak engedelmeskedő lelkek újáteremtik az egész világot. Isten

igazsága nem halott valami, hanem élő, haló, teremő erő, mely lakozást az emberi szívekben keres.

Mit jelent ez gyakorlati módon? Azt, hogy az új világ előfeltétele az új ember. Az új emberek megjelenését pedig az evangélium szerint nem elég várni, hanem nekünk, magunknak kell ilyen megújult szívű embereké lennünk. Jézus határozott és világos parancsa nemcsak Nikodémushoz, de minden új világot váró emberhez szól: „Szükség nektek újonnan születetnek“. Az újjászületés pedig egy új nevelési munka eredménye. Mi ma még erősebb meggyőződéssel valljuk, mint valaha, hogy a nevelés az ember és világmegváltás legdöntőbb jelentőségű eszköze s a család mellett az egyház a nevelés legelhivatottabb intézménye.

Te erre a munkára, a nevelésre vállalkoztál. Mi nem tudjuk elfogadni azoknak álláspontját, akik nem hisznek a nevelésben. De nem fogadjuk el azt a nevelési formát sem, mely nevelés alatt nem ért más, mint az embereket bizonyos életkeretekbe betörni, előre kiagyalt sablonra uniformizálni, mérnöki pontossággal kitervezett életgépbe csavarunk becsiszolni. Az ilyen nevelés eredményezhet néptársakat, s ezeket bizonyos célok szolgálatára tömegbe is foghatja, de meggyőződésünk, hogy az ilyen nevelés nem egyéb, mint külső máz, mely hamar és könnyen lekopik. Az ilyen nevelés egyoldalú és elválasztó. Ez a nevelés nem a saját fejükkel gondolkodni tudó, öntudatos embereket, hanem jelszavakkal és más alkalmas eszközökkel irányítható tömegeket nevel.

A mi nevelésünk célja csak az emberben lehet, csak az ember lehet. Másszóval, a nevelésnek, hogy a világ és ember megváltó hivatását maradéktalanul betöltsesse, politikától, társadalmi elfogultságtól, osztályérdektől mentesnek és szabadnak kell lennie.

Ez pedig lehetséges! Jézus is ezt a nevelési munkát és formát választotta megváltó munkája módszeréül. Az emberben látta adva a megváltás feltételeit. Kezei között, a szavain táplálkozó, életétől elragadt emberek, a bűnösök, a vakok, a sánták szabadon szárnyaló lelkeké nőttek, mert felszabadult bennük az a sok jószág, amit az Isten az emberbe, mint lehetőséget belevetett.

Erre a munkára hívunk el téged. Rád bizzuk az egyházközség s népünk jövőjét: az ifjúságot! — Embereken keresztül megváltani a világot, erre a legnagyobb nevelő mutatott utat.

Ma nem tehetetlen bábokra, szélingatta nádszálakra, hencegő háriánosokra, cinikus bölcsekre és korlátolt forradalmárookra van szükség, hanem öntudatos, hívő és cselekvő emberekre és magyarokra. Ez a te munkád: unitárius gyermekeket és ifjakat teljes kibontakozáshoz segíteni. Ez szép, de nehéz hivatás. Munkánk kötelez: Dávid Ferenc, Brassai Sámuel s a többi; legközelebből pedig Balázs Ferenc öröksége.

Légy hűséges, lelkes és kitartó nevelője és művelője a magyar nép lelki világának. Szép mező vár előtted. Munkálkodjál szorgalmasan. Légy Jézus tiszta szellemének, az unitárius hitfelfogásnak, az egyetemes emberi szeretetnek hirdetője. Munkáld legjobban erőddel egyházunk községed fejlődését, felvirágoztatását, egyházunk javát, előmenetelét. Jöjj segítségünkre nekünk a népünkért, egyházunkért, a vallásért és erkölcsiségért, az emberiség javáért folytatott munkálkodásunkban.

De hogy a munka egészen eredményes legyen, ahhoz a gyülekezet közreműködése is szükséges. Megértéssel, együttérzéssel és jóakarattal a legnagyobb akadályok is elgördíthetők, egyenlenséggel, gyűlölettel és rosszulindulattal a legszebb alkotások is lerombolhatók. Nekünk pedig ma nem lehet rombolni, csak romokat eltakarítani, építeni, javítani. Nekünk minden körülmények között alkotnunk, előre mennünk, haladnunk kell. Ezt követeli tőlünk egyházunk multja, vallásunk tisztasága és hitünk igazsága.

Álljon a gyülekezet az új lelkipásztor, a nevelő mögé; jézusi szellemben lendüljön munkába együttesen minden unitárius szív és értelem, akarat és erő.

Ebben a szellemben, gondolatokkal és reménységgel iktatlak be téged a kolozsvári egyházközség vallástanító lelkészi állásába és felhivlak a kinevezési okmányban foglalt összes jogok és kötelességek pontos és lekiismeretes gyakorlására.

Dr. Bodor András mb. kollégiumi igazgató afia kb. 10 napot a többi egyházak nevelésügyi főtényezőivel együtt Bukarestben töltött, ahol a még megoldásra váró iskolai, nyugdíj- és egyéb kérdések megnyugtató rendezése érdekében az illetékesekkel folytatott megbeszéléseken vett részt.

Szolgálat az Úr előtt.

A lelkésszentelés alkalmával mondotta Simó Attila lelkész.

A hagyomány szerint, amikor Árpád, a honszerző fejedelem utolsó perceit élte, felkeresték a vezérek, hogy kikérjék utolsó tanácsát.

A táltos a következő szavakkal fogadta a vezéreket: „a Nagy Úr két kérdésekre még felelni tud. Kérdezzetek!”

„Itt maradjunk-e ezen a földön, amelyet nekünk adtál, vagy tovább menjünk?” — kérdezték a vezérek.

„Itt maradtok!” — parancsolta Árpád.

„És mi lesz a sorsunk?” — hangzott az aggodalmas kérdés a vezérek ajkáról.

„A kard” — válaszolta Árpád.

Alig vesszük észre az újdíkderegségének biztató hajnalfényét: ne féljete! — mert a hit is kard, az igazság is kard, a becsület is kard, az egymást támogató testvéri szeretet is kard, a hű munka is kard, az önfeláldozó, önzetlen szolgálat is kard!... Amíg ezek a „kardok” kezünkben lesznek, amíg erős hittel, férfias becsülettel, egymást támogató testvéri szeretettel dolgozunk és önzetlen lelkesedéssel szolgálunk, addig itt maradunk, élünk és jövődöt építünk!

Napjainkban nem divatos kifejezés ez „szolgálni”. Mindenki tökéletes egyenlőséget követel, de szolgálni senki sem akar. Pedig csak a becsületes szolgálat lehet az alapja haladásunknak és jövődönknek.

Íterősítő napok Kolozsváron. A Kolozsváron tanuló unitárius középiskolás fiúk és leányok részére Egyházi Főhatóságunk a híterősítő napok tartását március 21—22—23. napjaira tűzte ki, melyek az előirt időben le is zajlottak, többszáz növendékünk buzgó részvételével. A megnyitó istentiszteletet a Főfisztelendő ur tartotta. Előadók a fiúk csoportjában Kővári Jakab brassói lelkész, Dr. Kovács Lajos teológiai dékán és Sebe Ferenc vallásoktató lelkész; a leányok csoportjában Lőrinczy László székelykereszturi vallástanár, mb. igazgató és Izsák Vilmos vallástanár voltak. A reggeli és esti templomi áhítatokat Lőrinczy László és Sebe Ferenc végezték. A vasárnapi záróistentiszteleten Kővári Jakab brassói lelkészünk prédikált. A Kollégium dísztermében tartott záróünnepélyen Borsai Gábor és János, Müller Ádám, Zoltán Aladár, Tirnován

Mi kicsiny csapat, akiknek vállaira igen súlyos felelősséggel nehezedik a palást, szolgálni akarunk. Szolgálni akarunk a jézusi evangéliumon alapuló, tiszta demokráciáért, népünk haladásáért, egyházunk emeléséért, magunk és gyermekeink számára egy becsületesebb, öntudatosabb, büszkébb holnapért és ezeken keresztül az Isten országáért. Szolgálni akarunk, hogy ezentúl több muskátli nyíljék a székely házikók ablakaiban, több és vigabb nőtá fakadjon leányaink dalos ajkán, hogy nagyobb és fehérebb legyen a mai kenyér, hogy szebb, boldogabb, megelégedettebb, igazi élet viruljon ki Erdély kies bércei között.

Amikor ennek a kicsiny csapatnak a nevében halás köszönetet mondok a főpásztori atyai áldásért és a hozzánk intézett lelkes, bízódító szavakért, őszinte lélekkel kérjük a mi egy igaz Istenünket, áldja meg a Főfisztelendő Püspök úrnak minden lépését; segítse meg, hogy magasztos terveit mind valóra válthassa sokat szenvedett Egyházunk építésére és az Isten dicsőségére.

Minket pedig, fiatal papi nemzedéket úgy segítsen, úgy irányítson, úgy szeressen és úgy áldjon meg az örökkévaló, mindenható Isten, amilyen hűek leszünk a szolgálatban, a kötelességteljesítésben!

Ámen.

Emilia, Turján Magda és Dengyel Ilona szerepeltek előadással, szavatelokkal és zeneszámokkal. Az ünnepi beszédet Lőrinczy László tartotta. A Főfisztelendő ur záróbeszédében örömmel állapította meg a híterősítő napok nagy sikerét és az előadó tanárok tartalmas, hitet és élményt nyújtó előadásaiért legteljesebb elismerését nyilvánította. A híterősítő napok sikere elsősorban a két lelkiismeretes vallástanár, Dr. Erdő János és Izsák Vilmos afiai önzetlen, lelkes és eredményes munkáját dicséri.

Erdős Mihály tordai énekvezér afia január utolsó vasárnapján megható Istentisztelet és búcsuest keretében távozott gyülekezetétől, melynek szeretetét, nagybecsülését és ragaszkodását becsületes, lelkes munkásságával teljes mértékben kiérdemelte. Élete további folyására Isten gazdag áldását kérjük.

Az utóbbi években megrendítő, gyors egymásutánban vesztette el egyházunk néhány életdelén álló, tetterős lelkészét. Nem tudjuk, hogy melyiket sirassuk, sajnáljuk jobban, mert az árvákat, özvegyeket hagyó, befejezetlen életet élő szolgáltatásak tragikus elmúlása egyformán fáj. A fájdalomban különben sem tudunk különbséget tenni, vagy érezni. De ha Pálffy Károly elvesztése egyedülálló lenne, a maga megrendítő körülményeiben éppen olyan vigasztalan fájdalmat idézne elő, mint így. Mert lehet-e nagyobb szomorúságot előidéző haláleset, mint amikor egy 35 éves, valóban az élet közepén álló, még sok igérettel teljes s fiatal özvegyet és három kicsiny árvát magára hagyó ifjú embert kellett utolsó útjára kísérnünk.

Ezért gyenge a nyelv és erőtelen a toll arra, hogy azokat a súlyos érzéseket a maguk lelket elborító nagyságukban kifejezze, amelyeket a szülők, a hitves, a rokonok és jóbarátok nagy serege, vagy az Unitárius Egyház egyeteme átértett.

Pálffy Károly ezelőtt tíz évvel kezdte a gyülekezeti lelkészi szolgálatot Abrudbányán, ahol az egész városnak általános megbecsülése és szeretete között 1942-ig szolgálta Istent és az embereket. Innen az ürmösi egyházközség bizalma hívta magához, hogy ebben a népes és nagymultú gyülekezetben fejthesse ki erőit és tehetségeit.

Ítt érte pár évi működés után az a betegség, amelynek gyógyíthatatlan voltát talán csak a halál bekövetkezésekor ismerték fel.

Temetése hét lelkész és nagyszámu gyülekezet jelenlétében Várfalván folyt le március 19-én. A szülői háztól négy lelkész emelve koporsóját a templomba vitték, ahol imát Nagy Domokos, gyászbeszédet Árkosi Tamás esperes mondott, ki meleg baráti érzésekkel emlékezve, méltatta családi, társadalmi és lelkészi szolgálatát. A sirnál ifj. Sebe Ferenc kolozsvári vallásitanító lelkész az Egyetemes Egyház és Lelkészkör, Gombási János aranyosrákosi lelkész az aranyostordai kör és egy kiküldött az abrudbányai egyházközség nevében búcsuzott el tőle.

A temetés napján az árván maradt ürmösi gyülekezet szeretett lelkipásztorát gyászistentisztelet keretében, óriási részvét mellett búcsúzt

tatta. A gyászistentiszteleten az egyházi szolgálatot Kővári Jakab brassói lelkész végezte.

Elvesztése bármennyire pótolhatatlan és fájdalmas is, Isten akaratában megnyugodva fogadjuk azt, akitől gyászoló hozzátartozóinak csendes vigasztalódást, az ő számára pedig zavartalan siri álmot és örök üdvösséget kérünk.

ifj. Sebe Ferenc.

A gyár papja.

Skóciában a második világháború alatt honosodott meg a gyári pap-ság intézménye. A sikságon fekvő délangliai részekről, a sorozatosan megismétlődő német légitámadások elől a nagyipari vállalatok Skócia hegyes, erdős vidékeire helyezték át féltettebb üremeiket. Ez a nagy gyári átcsoportosítás a munkások százezreit távolította el máról-holnapra megszokott otthonuktól s helyezte őket új, ismeretlen, nehéz körülmények közé. E nagy népvándorlással új társadalmi s erkölcsi nehézségek támadtak, melyeket az egyház nem hagyhatott figyelmen kívül. A skót presbiteriánus egyház volt az első, mely az új körülmények között a kezdeményező lépéseket tette. Legjobb papjai egymás után jelentkeztek az ilyen áthelyezett üzemekben végzendő belső, lelkészi szolgálatra. A jelentkezők arra vállalkoztak, hogy díjtalanul hetük két, három napját maguk is az üzemekben töltsék, hogy a munkások lelki szükségét ellássák. Ebéd szünetekben 15–20 perces istentiszteleteket végeztek. Gyártelepi lakásuk állandóan nyitva állott a munkások bármilyen kérdésének meghallgatására. A meghallgatott kéréseket, panaszokat, tanácsokat illetékes helyekre juttatták, azokban eljártak. Esténként vitaelőadásokat, ifjúsági megbeszéléseket tartottak, családi, lakás ügyeket beszélgettek meg. Napközben felkeresték a munkásokat munkahelyeiken, hogy maguk is megismerjék munkájuk nehézségeit, problémáit. Ma a „gyár papja” egyik legrokonszenvesebb személy a nagyipari üzemek munkásai között. Jelenleg mintegy 300-an végeznek rendszeresen a különböző felekezetek papjai közül ilyen munkát s napról-napra újabb bizonyosságát adják szolgálatukkal, hogy az egyház az élet minden körülményei között megtalálja az ő hivatása útját a szolgálatban.

Kővári Jakab.

Sokrates védőbeszéde

Sokrates, a gondolkodás tudományának egyik legnagyobb mestere hetven éves korában azzal a két váddal állott athéni bírái előtt, hogy megrontja az ifjúságot és nem hisz a város isteneiben. A bíróság Sokrateset bűnösnek nyilvánította és halálra ítélte. Kr. e. 399-ben itta ki a méregpoharat. Az igazság tanuja volt, aki éppen mint Jézus, bátran meghalt tanításaiért. Védőbeszéde, halála előtti viselkedése, a méregkiivásnak magasztos jelenetei oly nagyszerűen vannak megírva nagy utódja híres dialógusaiban, akár Jézus kinszenvedése az evangéliistáknál. A védőbeszédből, mely az ítélet elhangzása után hangzott el, néhány gyönyörű mondatot közlünk:

„Talán azt hiszitek, polgárok, hogy azért ítéltettem el, mert nem tudtam olyan érvekkel előállani, melyekkel meggyőzhettek volna benneteket? Ámde egészen másként áll a dolog. Elítéltettem, de nem azért, mintha nem lennének meggyőző érveim, hanem mert nem akartam olyan dolgokat mondani, amiket szívesen meghallgattatok volna, ha ugyanis sírtam és jajgattam volna, még sok más dolgot megtettem és elmondtam volna, melyek véleményem szerint hozzám nem illenek s melyeket mások részéről már egészen megszoktatok. Az én meggyőződéseim ezelőtt is az volt, hogy a veszély elkerülése végett nem szabad rosszat tenni. Sem a törvénytől, sem a háborúból, sem hozzám, sem máshoz nem illik, hogy arra törekedjék, mint lehetne mindenáron megszabadulni a haláltól. A háboruban ugyanis gyakran elkerülheti bárki is a veszedelmet, ha fegyverét eldobja s könyörögve fordul az üldözőhöz, és még sokféle módja van annak, hogy miképpen szabadulhat meg valaki a végveszedelemből a haláltól, ha nem szégyel érte mindent feláldozni. De a halált talán nem is nehéz elkerülni, polgárok, sokkal nehezebb a gonoszságot. Ez gyorsabban fut, mint a halál. Engemet most, a lassu öreget, utolért a még lassabb halál, vádlóimat pedig, kik heves véreik és gonoszak, a még gyorsabb gonoszság.

Nektek is, bírák, igaznak kell tartanotok azt az egyet, hogy a jó emberrel semmi rossz nem történhetik sem életében, sem halálában és semmi dolgában sem hagyják el az istenek.

Még csak egyre kérlek benneteket. Fiaim! álljatok bosszút, ha

felnövekednek, polgárok s ugyanolyan mértékben okozatok nekik bánatot, mint én nektek, ha azt látjátok, hogy nagyobb gondjuk van a gazdagságra s más dolgokra, mint az erényre; korholjátok őket, ha valaminek tartják magukat, bár semmik, mint én titeket, hogy nem törődnek azzal, amivel kellene s azt hiszik, hogy valamik, pedig semmik. De itt az ideje, hogy eltávozzunk: én, hogy meghaljak, ti, hogy tovább éljtek. Hogy melyik a jobb, csak a halhatatlan istenek tudják.

HIREK

Husvét diadalmas ünnepén minden egyes hívünknek és lapunk minden barátjának békés, meglegedett, boldog ünneplést kívánunk.

A Főtisztelendő ur eskütétele. Március 12-én ünnepélyes külsőségek között tette le Dr. Kiss Elek püspök ur az állami hűségesküti Ófelsége Mihály király kezeibe. A hivatalos szertartáson résztvett Dr. Gróza Péter miniszterelnök, Rosculeț kultuszminiszter és a királyi udvar főtisztviselői. Egyházi részről Csifó Nagy László egyházi titkár és Dr. Ebert Lajos ügyvéd afiai voltak jelen. Az eskütételt megelőző imádságot egyházi titkár afia magyar nyelven mondotta. A Főtisztelendő ur román nyelvű beszédet tartott, melyre Ófelsége válaszolt. A hivatalos szertartás után Ófelsége a Püspök urral angol nyelven folytatott rendkívül szívélyes hangú beszélgetést. Az eskütételt családias jellegű ebéd követte, melyen a Főtisztelendő ur két egyházi kísérelével együtt vett részt. A miniszterelnök melegen érdeklődött egyházunk iránt és a nap emlékére a dévai Dávid Ferenc emléktábla ujjáépítésére tízmillió lejt ajánlott fel. Az egyházi küldöttség a fővárosból fiz napi ott tartózkodás után a legkellemesebb benyomásokkal tért vissza Kolozsvárra.

Egyházi Képviselő Tanácsunk a Főtanács gyűlés időpontját május 18-ában állapította meg.

Egyházi Főhatóságunk a miniszteri rendelet figyelembevételével felekezeti iskolánkban a husvétii szünidőt március 29. és április 15. közti időben állapította meg. A tanítás ápr. 15-én, kedden veszi ujra kezdetét.

Kriza János emlékünnepe Brassóban. Az irodalomtörténet

bizonyossága szerint Kriza János (1811—1875) unitárius püspök volt az első, aki évtizedes, kitartó munkájával összegyűjtötte a székely népdalait, mondásait, balladait. Gyűjteményét 1863-ban adta ki „Vadrózsák” címen. E gyűjtemény megjelenése mind irodalomtörténeti, mind népismereti szempontból felbecsülhetetlen értékű. — Brassói gyülekezetünk az egyházközség és nőszövetség rendezésében március hó 16-án templomi ünnepség keretében újította fel a népdalgyűjtő és költő emlékét. Az ünnepély az egész város magyarságát megmozgatta és óriási tömeg gyűlt össze felekezeti különbség nélkül, hogy Kriza János emlékének hódoljon. Jellemző a nagy érdeklődésre, hogy az ünnepély perselypénze 750.000 lej volt. Az ünnepélyen gyülekezeti ének után imát mondott Bálint Mihály evangélikus lelkész, bibliát olvasott és magyarázott Geréb Ádám református lelkész, „Kriza és a Vadrózsák” címen előadást tartott Szemlér Ferenc író, székely énekeket adott elő Veress Aladár kíséretével József Domokos énekvezér és Dániel Erzsí; Kriza püspök érdemeit méltatta Szabó Sámuel keble tanácsos, játszott a „Törökves” zene-kara, „Az ördög kilenc kérése” című népmesét elmondta Szász Andrásné; Gyallay Domokos: „A püspökné tanácsa” c. novelláját felolvasta Gál Irén, a „Vadrózsák”-ból szavaltokat adottak elő középiskolás diákok. Kővári Jakab lelkész záróbeszédében hangsúlyozta, hogy az irodalmi ünnepélyek tartása brassói templomunk nemes hagyománya és ezt a hagyományt továbbra is ápolni óhajtja az egyházközség vezetősége.

Sorozatos „gyülekezeti-nap” a kolozsvári egyházközségben. Március 23-án délután volt a kolozsvári Unitárius Egyházközség idénnyitó „gyülekezeti-nap”, amely céljában és megrendezésében eltért a régi divatu egyházlátarsadalmi megmozdulásoktól, mint a szokásos nőszövetségi kötőké vagy az „elit” társadalmi szalon-találkozó. Az elnevezés magában hordta célját; gyülekezeti nap volt. — Az egyházközség a téli idényben 5 ilyen napot rendezett, magas színvonalu műsorral és a tagok bensőséges össze-melegedését, családá alakulását szolgáló teával, melyet itt-ott ének és tánc is tarkított. A műsorban több neves kolozsvári művész mellett, énekekkel, szavallattal, előadással közreműködtek: Barabás Béláné, Dr. Mikó Lőrincné, Ménessy Erzsébet, Szentmártoni Éva és Lenke, Dr. Gyulay Zoltán, Dr. László

Gyula, Imre Lajos, Dr. Kiss Zoltán, Dr. Kovács Lajos, Létay Lajos, Péterffy István, Sebe Ferenc, Dr. Simén Dániel. A teasüteményt a különböző alkalmakra több mint 60 unitárius asszony adta vagy gyűjtötte össze. A gyülekezeti napokon, vendégeinken kívül kb. 450 unitárius család vett részt. A teasütemény tisztá jövedelme a szeretetmunka, a szegénygondozás és a napközi-otthon célját szolgálta. A megrendezés sikere, mely város-szerre jó hírnevet szerzett, a kolozsvári nőszövetség buzgó tagjai és Dr. Simén Dániel teol. tanár, h. lelkész érdeme.

A kolozsvári 150 éves templom javítására az előkészületek nagy mértékben folynak. Lelkes keble tanácsosok, nőszövetségi és középiskolás munkaközösségi tagok a különböző címletű és izlésesen kiállított „tégla-jegyek” elhelyezésén buzgólkodnak. Itt-ott millió összeget ajánlanak meg e szent célra. Homok, cement és mész beszerzése a megvalósulás felé közeledik. De számítani kell még az állványfára és deszkára. Az árak folytonosan és fokozott ütemben emelkednek, amivel az egyházközség a legnagyobb erőfeszítés mellett sem tud teljesen megbirkózni. Hálával gondol néhány nagylelkű unitárius hívünkre, a kövendi, tordai, medgyesi, belsenszentmiklósi, küküldombói, dicsőszentmártoni, nagyajtai, medeséri, brassói, székelymuzsnai, vargyasi, korondi, felsőrákosi, iklandi, szebeni, alsóajrai, székelyudvarhelyi, toroczokszentgyörgyi, nyomáti, székelyszentmiklósi, oklandi, almási, karácsonyfalvi, kolozsi egyházközségek jószívű adakozására s tisztelettel kéri, hogy ha valakinek még szándékában van a segélynyújtás, most jöjjön az egyházközség segítségére. Közös nagy munkánkat, erőfeszítésünket csak megkoronázza a tiszta küzdelmet jutalmazó istenáldás.

Ozv. Egeni Sámuelné, sz. Wágner Mária 87 éves korában, özvegységének 34-ik évében elhunyt. Férje először Datkon volt unitárius kántor-tanító, majd Csókfalván ment 42 évi munkásság után nyugalomba. Azok közé a régi nevelésű asszonyok közé tartozott, kik a mély vallásosságot, egyháziasságot, tiszta családi erényeket és szüntelen munkát az élet legdrágább értékeinek tartották. Emléke legyen áldott.

Lapzártakor érkezett a szomorú távirati értesítés Nagy Sámuel borsodi fiatal lelkésztestvérünk elhunytáról. Méltatására jövő számunkban visszatérünk.

TÜZHELY MELLETT

A bűvész bosszuja.

Irta: Leacock S., fordította: Dr. Kovács Lajos.

„Most pedig, Hölgyeim és Uraim”, jelentette be harsány hangon a bűvész, „miután megmutattam Önöknek, hogy a terítő teljesen üres, hozzákezdek első mutatványomhoz: Ki fogok venni a terítő alól egy tál aranyhalat, Rajta!”

A terem közönsége egyhangú elragadtatással állapította meg: „Milyen csodálatos! Vajjon hogyan csinálja?”

A Gyors Ember, aki az első sorban ült, félhangosan odaszólt szomszédainak: „A kabátja ujjából szedte ki”.

Erre a hallgatóság ragyogó arccal bólintott a Gyors Ember felé és diadalmasan ismételte: „A kabátja ujjából szedte ki”.

„Következő mutatványom”, folytatta a bűvész, a „híres hindusztáni gyűrűk. Figyeljék meg jól, Hölgyeim és Uraim, hogy a gyűrűk szemmel láthatóan darabokra vannak törve, de egyetlen ütésre mind egybekapcsolódnak. Rajta!”

Általános álmélkodás áradt szerte a nézőtéren, míg meg nem szólalt a Gyors Ember: „Még egy sorozat gyűrűje kellett, hogy legyen a kabátja ujjában!”

Mindenki ismét bólintott és sutogta: „A gyűrűk kabátja ujjában voltak”.

A bűvész homlokán gyors egymásutánban gyülekeztek a ráncok.

„Most pedig”, folytatta mind idegesebben, „bemutatom Önöknek legnagyobb és legnehezebb mutatványomat, mely abból áll, hogy egy kalapból egy egész csomó tojást fogok kivenni. Kérem, szíveskedjék egy kalapot kölcsönözni. Köszönöm. Rajta!”

A bűvész kiszedett a kalapból tizenhét tojást és harmincöt másodpercig a közönség meg volt győződve, hogy a mutatvány egészen rendkívüli, csodálatos volt. De nem sokára hallatszott a Gyors Ember sutfogása: „A kabátja ujjában el van rejtve egy tyuk”, amire az emberek egymásután sutfogták: „Egy egész csomó tyuk van a kabátja ujjában elrejtve”.

A tojásmutatvány tönkre volt téve.

Igy ment ez az egész műsor folyamán. A Gyors Ember sutfogásaiból kitudódott, hogy a bűvész kabátjának ujjában az aranyhalakon, gyűrűkön és tojásokon kívül el volt

rejtve néhány csomag kártya, egy egész kenyér, egy bababölcső, egy eleven tengeri malac, egy féldolláros és egy hintaszék.

A bűvész tekintélye rohamosan süllyedt a zéró fok alá. Nehéz helyzetében mégis összeszedte magát és így szólt: „Hölgyeim és Uraim, befejezésül bemutatom Önöknek a híres japán mutatványt, melyet a bennszülöttek nemrég találtak fel. Szabad lesz Uram”, folytatta a bűvész, a Gyors Ember felé fordulva, „szabad lesz rövid időre elkérnem az aranyóráját?”

A Gyors Ember készséggel teljesítette a kérést.

„Van-e kérem, Uram, kifogása az ellen, hogy ezt az órát behelyezzem ebbe a kis mozsárba és darabokra törjem?” kérdezte a bűvész vérben forgó szemekkel.

A Gyors Ember mosolyogva adta beleegyezését.

A bűvész bedobta az órát a mozsárba és megragadta az asztalon levő kalapácsot. Éles ütések hangja hallatszott. „Felcsúsztatja a kabátja ujjába”, sutfogta a Gyors Ember.

„Most pedig, Uram”, folytatta a bűvész, „lesz szíves átnyújtani a zsebkezdőjét és szíveskedjék megengedni, hogy abba lyukakat fújak. Köszönöm. Amint látják, Hölgyeim és Uraim, csalásról szó sincs; a lyukak szabad szemmel is jól láthatók”.

A Gyors Ember arca ragyogott. Ezúttal már megragadta a dolog titokzatosságát.

„És most, Uram, engedélyt kérek Öntől arra, hogy nyulszörkalapján táncolhassak. Köszönöm”.

A bűvész néhány gyors lépést tett és utána felmutatta a kalapot, mely a felismerhetetlenségig össze volt taposva.

„Végül, Uram, nagyon szépen kérem, adja át celluloid gallérját és engedje meg, hogy azt gyertyalángnál elégessen. Köszönöm, Uram. És szabad lesz szemüvegét szintén darabokra töröm a mozsárban? Napyon köszönöm”.

Ebben a pillanatban a Gyors Ember zavart arckifejezést öltött. „Ez a dolog érthetetlen számomra”, sutfogta, „ez alkalommal egyáltalán nem látom a mutatványok nyitját”.

A teremben mély csend volt.

A bűvész kihuzta magát és megvető pillantást vetve a Gyors Embere, így szólt: „Hölgyeim és Uraim, Önök mindnyájan tanúi voltak annak, hogy én ennek az úrnak a kimondott engedélyével, összetörtem óráját, elégettem gallérját, szétzúztam szemüvegét, kilyukgattam zsebkezdőjét és táncoltam a kalapján. Amennyiben ő további engedélyével megtisztel, a legnagyobb kézséggel húzok olajfésétkkel télikabátjára egy néhány színes sávot, vagy kötök bogokat nadrágtartójára. Ellenkező esetben ma esti műsorunk végét ért”.

A zenekar diadalmas hangjai mellett a függöny legördült és a közönség azzal a meggyőződéssel oszlott szét, hogy mégis csak voltak a műsoron olyan mutatványok is, melyeket a bűvész nem a kabátja ujjából húzott ki.

Sepsiszentgyörgyi egyházközségünk a mintaszerűen és nagy lelkesedéssel dolgozó nőszövetség rendezésében nagyszabású bibliai tárgyú élőképes nagybőjti előadást tartott a városháza nagytermében. A nagyszerűen sikerült előadáson a bevezető beszédet Szabédi László író tartotta, majd nyolc élőkép követte, világhírű festők alkotásai nyomán. Minden egyes élőképének és zeneszámok, továbbá szavaltatok egészítették ki. Ének számokkal szerepeltek: Sára Gézáné, Kiss László és Erdélyi István, Kiss Dénes énekvezér harmoniumkíséréssel; hegedűn játszott Molnár Károly zene tanár, Antalffy Istvánné zene tanárnő harmoniumkíséréssel; szavaltak: Szalai Kamilla, Kozma Hugó és Bíró László. — A nagy sikerű előadás megrendezéséért az új elnök, Ürmösy Gyuláné vezetése alatt működő nőszövetség buzgó tagjait és az egyházközség vezetőségét elismerés illeti.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Minden pénz Márton Sámuel pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája Kolozsvár, Bolyai-utca 7. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc'Egylet - Alapította Dr. Boros György

Egyes szám ára 10 Lei.
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

LVII. évfolyam 3. szám
Kolozsvár, 1947. november hó 15.

Részletek

Főpásztorunk beiktatása alkalmával mondott beszédéből

Alapige: Mrk. XII. 30–31. Mt. V. 48.

Amidőn itt állok Isten színe előtt, hogy beiktatva a Dávid Ferenc örökébe, mint Unitárius Egyházunknak huszonhetedik püspöke, elmondjam főpásztori beszédemet: első szavam a hála és a köszönet az isteni gondviselés iránt, hogy élethivatásomná tette a feladatot; a Zsinati Főtanácsnak, hogy megválasztott e szolgálatra s a Királyi felségnek, hogy megerősített az állam részéről e kiemelkedő tisztben.

Alapigénk az ember és Istenszeretben felölelve valláserkölcsei életünk egész mezejét, az az emberi tökéletesedésben pedig a fejlődésre hivatott emberiségnek magasztos hivatását: tisztán és világosan mutatja Jézusnak nemcsak korszakalkotó, hanem örökidőkre szóló alapvető tanítását. Ez a tanítás egyfelől az evangélium lényege s másfelől az unitárizmusnak kikristályosodott megjelenése az idő teljességében.

Nekem, mint unitárius püspöknek, aki ma arra vagyok hivatva, mint amire Dávid Ferenc volt saját korában, az a közvetlen hivatásom, hogy egyfelől a jézusi evangélium tisztaságát, szerető bizalmát, testvéri közösségi együttérzését hordván keblemben, másfelől a tudományok és bölcsélet mai szemüvegén át szemlélve az életnek összes kérdéseit: próbáljak az unitárizmus szellemének megfelelő feleleteket adni a következő évezredes, ellentétes kérdésekre:

I. A tragédia és a hivatás: a bukás és a fejlődés. II. A rossz és a jó. III. A halál és az élet. IV. Az uralkodás és a szolgálat. V. A bosszu és a szeretet.

Ad I. Az ember évmilliárdokon keresztül alakul ki s megy át az élet növényi és állati formáin. Mikor már emberként jelenik meg, természetesen csak mint a legkezdetlegesebb ember jelentkezik! Ennek az embernek kell az isteni tökéletesség felé haladnia. Jézus határozottan erre is szólít fel minden embert a Hegyi-

beszédben. Azonban az ember életének alsóbb szakaszaiban tragédiát keres és lát mindenben s ennek megfelelően bukást, az összes Mesterek és iratok szerint, kivéve Jézus felfogását. Minden tragédia általában a tragikus szemlélet az ember alsóbbrendű életének a szemlélete. A tudomány, és a bölcsélet is, a vallás is általában magáévá teszi ezt a tragikus felfogást. Nekünk unitáriusoknak s nekem, mint az unitáriusok püspökének az a meggyőződése, hogy az élet s így az ember élete is nem tragédia, hanem hivatás. Jézus és mi ebben egyek vagyunk.

Ad II. A rossz és a jó (kin, élv, bánat, öröm, sirás, nevetés, szidalom, dicséret stb.) két irányu értékmérőként jelenik meg életünkben s jelentése nagyon függ attól, hogy milyen körben ítéljük meg a rossz és a jó tárgyát. Szemléletünk mozoghat az egyén önző mezején, avagy a közösség önzetlen világában, egy család, egyház, nép vagy állam körében s általában a föld, vagy a mindenség téerein. Mennél szűkebb és kizárólagosabb ez a mező, annál gyatrább az ítéletünk tartalma s mennél egyetemesebb kitekintésünk, annál fennköltebb és igazabb a rosszról és jóról alkotott fogalmunk. Minden más tanítással szemben nekem az a meggyőződése, hogy emberi élethivatásunk egyetemes célzatu s Istenszűrségünk nemes hivatássá értékesíti még a legnagyobb küzdelmeket és szenvedéseket is, lévén az élet célja a tökéletesülés, aminek mezején a gyötrelmek is édessé válnak. Így a rossz is csak eszköz arra, hogy az élet sikeres legyen s az ember jól élhesse hivatását.

Ad III. A halál gyötrelme s az élet öröme általában ismeretes mindannyiunk előtt. A halál s az élet azonban csak felületes megkülönböztetés a hiányos emberi ismeret világában. A mai atomszemléletben és anyag=energia=ismeret fokán

fel kell adnunk a halál fogalmát is sok esetben, ahol eddig az enyészetet szemléltük. Nem beszélhetünk örök halálról és örök enyészetről. Egyszerűen azért nem, mert az nem az örök élet olyan mozzanata, amelyet csak akkor fogunk lényegében megismerni, amikor a világ-mindenséget a maga egészében jobban fogjuk ismerni. Nekem, magamnak, mint püspöknek, az a meggyőződésem, hogy tényleg nincsen halál, csak örökélet. Ebben pedig nemcsak Jézus támogat, hanem az általam ismert legmodernebb tudomány is.

Ad IV. A Hegyibeszéd Mestere látta a leg-tisztábban, mit jelent az ember valláserkölcsei életében a *szolgálat* s hogy ez mennyivel magasabbrendű az uralkodásnál. Egész erkölcsi világa az emberi hivatásos élet magasztos szolgálatában fejeződik ki. A testvéri, a másért is élő hivatásos emberi élet, amely a közösség egyetemes nevelését, fejlődését szolgálja: az igazi hivatásos élet. Unitárizmusunk s ennek szolgálatában Egyházunk a világ életében a testvéries szolgálat munkásaképpen óhajt élni, tevékenykedni!

Ad V. A vérbosszú s a felebaráti szeretet, vagy az ellenségnek is, mint Isten gyermekének a szeretete állandó kérdés tárgya a világ s az ember életében. Mivel a kezdetlegesből lehet csak a fejlett, a tökéletes, a bosszú megelőzi a szeretetet az emberi közösség életében. Megelőzi s meg is marad mindaddig, amíg az ember minőségileg magasabb lelki fokra nem emelkedik.

Nekem, mint Dávid Ferenc örökösének s Jézus lelki követőjének az a meggyőződése, hogy az Egyház nem teheti magáévá semmi esetre a bosszú gondolatát és gyakorlását, mert az Egyház hivatása az ember tökéletesítése a testvériséget rugójával és eszközével. Az Istenfiuság magaslata kizárja a bosszú jelenlétét. Egyetemes emberszeretet, sőt a világmindenség életének egyetemes szerete a mi feladatunk.

Szerintem, aki Dávid Ferenc örökébe léptem a mai napon az Isten segedelme folytán történt emez ünnepélyes beiktatásom útján, az Egyház hivatása s így az Unitárius Egyház hivatása nem abban áll, hogy a hivatás s az emberiség részére a tulvilági üdvösséget szolgálja csupán, hanem főképpen abban, hogy ezen a világon hirdesse és gyakorolja az Istenországának a megvalósítását s így létesítse nap-nap után a testvériség tényleges birodalmát.

Alázattal kérem Istent, jó Atyánkat, adjon nekünk lelki és testi erőt arra, hogy hivatás-tudattal, szeretettel, bizalommal és feltétlen hittel teljesíthessük szerves kötelezettségünket népünk és az emberiség odaadó szolgálatában, hogy így tényleg valóráválthassuk alapigénk szavait: „Szeressed azért az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből és teljes erődből... Szeresd felebarátodat, mint magadat. Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes...” s így szolgáljuk unitárizmusunknak és Egyházunknak örök hivatását és szent küldetését. Ámen.

Püspökbekiktató Egyházi Főtanácsunk üléseit augusztus 10–11. napjain tartotta. A sok gátló körülmény dacára a főtanácsi tagok és érdeklődők aránylag elég szép számmal gyűltek össze, hogy a régóta várt gyűlésen részt vegyenek. A gyűlés fénypontja Főtisztelendő Dr. Kiss Elek püspök úr ünnepélyes beiktatása volt, mely alkalomra az ősi templom zsufolásig megtelt. Az istentiszteleten áhitatos, gyönyörű imát Ekárt Andor lelkész, m. tanár, lelkész-körünk elnöke mondott. Ezután Popescu-Vâlcea minisztériumi főtisztviselő Ófelsége megerősítő okiratát olvasta fel, majd Dr. Erdő János esperes, megbízott egyházi főjegyző felolvasta a püspöki eskümintát, amelyet a Főtisztelendő Úr meghatódva ismételt el. Ekkor került sor a püspöki székhelyre, amelynek nagyrészt lapunk első oldalán közöljük. A püspöki lakásban Dr. Groza Péter miniszterelnök személyes kiküldötte, Dr. Vasca lelkész mondott meleghangú, emelkedett szellemű üdvözlő beszédet.

A kormány üdvözlését Dr. Bianu Péter megyefőnök tolmácsolta. Ezután következtek a különböző felekezetek, Népi Szövetség és egyesületek üdvözlései, legvégül Dr. Gál Miklós főgondnokafia köszöntötte a Főtisztelendő Urat. Örömmel közöljük, hogy a Főtisztelendő Püspök Úr, aki e gyönyörű ünnepségen betegen vett részt, teljesen felgyógyult s régi erejének és munkakedvének teljében van ismét. E helyen is szeretettel, tisztelettel és ragaszkodással köszöntjük Főpásztorunkat s kérjük életére, munkásságára egy igaz Istenünk gazdag áldását.

Egyházi Főtanácsunk az alábbi igen fontos választásokat ejtette meg: egyházi főjegyző lett Dr. Simén Dániel teol. tanár, teológiai tanárok Dr. Erdő János a hittan, Lőrinczi Mihály az ószövetségi tan-székeken, teológiai dékán Dr. Kovács Lajos, kolozsvári gimn. igazgató Dr. Bodor András, keresztsuri igazgató Árkosi László, jogtanácsos Dr. Szathmáry János, kolozsvári gimn. felügyelőgondnokai Dr. Nagy Miklós és Balló János, keresztsuri

gimn. f. ü. gondnok Dr. Csiky Andor, Teológia f. ü. gondnoka Dr. Gyarmathy Árpád, ipari leányliceum f. ü. gondnokai Dr. Mikó Lőrincz és Müller Géza. E választásokból fontosságánál fogva kiemelkedik a főjegyzőválasztás. Tudjuk, hogy a közelmúltban a főjegyző főképpen személyi okokból nem tudott alkotó munkát végezni, mint a főpásztor első munkatársa, amiből az egyháznak sok kára volt. Hisszük, hogy ez a helyzet a jövőben megváltozik, hiszen egyházunk egyetemes érdeke azt fokozott mértékben megkívánja. Hisszük, hogy a főjegyző tevékenysége ezentul nem fog a jegyzőkönyv-írásban s a püspök időnkénti helyettesítésében kimerülni, hanem alkalma nyílik arra, hogy egyházi életünk irányításában, a jézusi szeretet parancsolatainak értelmében képességeit a közös alkotó munkában kifejthesse, hogy az összhangzó, önzetlen, mások előtt is minden tekintetben példát mutató irányító, Istennek tetsző szeretetmunkán megnyugodjék Istenünk áldása.

Bizonyságtevők emléke

»Istennek kell inkább engedni,
hogynem az embereknek.« Ap. csel. V. 29.

A Golgotán a Mester forrón dobogó emberi szíve elcsúszott. Az aláhulló alkonyatban úgy látszott, hogy valóban beteljesedtek utolsó szavai: „Elvégeztetett“. De még sem így történt, mert a diadalmasan kibontakozó új világot semmi sem tudta már útjában megállítani. A történelem nagyot fordult s új hajnal biborfénye ragyogta be az emberiség életét. A megriadt tanítványok piros pünkösdi tűzébe döbbennek rá küldetésük nagyszerűségére, s vállalva üldözést, börtönt, billincset, kínhalált, viszik az evangélium világosságát, hogy több fény ragyogja be a szegények, a szenvedők, a nyomorgók életét, két kézzel szórják tele az Evangélium sójával a zűllésnek indult, erkölcsi megromlott, pusztulásba sodródott társadalmi közösségeket, és mint új magvetők hintsék az Evangélium magvait a felszántott lelkek barázdáiba, hogy több jószág, színesebb boldogság, fehérebb szeretet aranyozza be az új világ emberének egész életét. Küldetésük, munkájuk nem volt könnyű. A régi világot visszasírók, hatalmukat féltők, kiváltságaikat még romjaiban is megtartani akarók, a világosságban is a sötétséget látók, a társadalmi életben a romlást felidézők, és az örök konkolyhintők börtönökkel, bilincsekkel, verpadokkal válaszolnak minden cselekedetükre. De a történelem hömpölyög tovább feltartóztatlanul, s ma idézzük férfiak és asszonyok, fehérhajú hitvédők és mosolygós arcú gyermekek, mártírok, hősök emlékét, kik mindannyian életükkel és halálukkal pecsételték meg a nagy testamentumot: „Inkább Istennek, mint az embereknek“ engedelmeskedünk.

Igy fonódik össze az első keresztény századok bizonyságtevőinek emléke a reformáció nagy századának és az azt megelőző korok új világot teremteni akaróinak emlékeivel. Mit is akartak ők? Wald, Wiklif, Husz, Szervét, Luther és a mi nagy apostolunk Dávid Ferenc? Az első a

szegények rongyait akarta fölcserélni egy kicsit jobbal, emberhez méltóbbal; Wiklif a pusztító járvány idején, mely a népet pusztította, látja, hogy sehonnan semmi vigasz nem érkezik, sőt a népet utolsó pénzeitől is megfosztják; Husz János a háborút indítók és e célra a vallást is felhasználók keresztes hadai ellen lép föl; Luther a worms-i birodalmi gyűlésen szól: „Ami korhadt az egyházban, az a korhadásé, csak a mi lélektől született, az örök; Szervét nem alkuszik s végül a mi Dávid Ferencünk a lélek bilincseit lerázva, emeli magasra a lelkiismereti szabadság addig dogmákba temetett zászlóját. Esméik, tanításaik mellett halálig kitartottak. Wald hazátlan bujdosóvá lesz, Wiklif csontjait megégetik, Husz hamvait a Rajnába szórják, Szervét fiatal életét Genf máglyáján fejezi be, Luther szembeáll az egész világgal, s Dávid Ferenc a Maros partján Déva várának penészes börtönében fejezi be életét. Bizonyságtevés volt egész életük a reformáció, az emberi lélek szabadságának, ujjaszületésének fenséges eszméi mellett, mert vallották a máglyán, börtön mélyén, bujdosás közepette, hogy inkább Istennek, hogynem az embereknek kell engedni.

Mit jelenthet az ő emlékü a mi számunkra? Miért emlékezzünk ő reájuk akkor, amikor mindennapi munkáink között, akár falun, vagy városban alig van időnk pihenni, megnyugodni? Azért, mert ma is szükség van bizonyságtevő emberekre, kik az új világ számára új embereket is akarnak teremteni, a béke, a szeretet, a jószág emberét. Reformációt élünk egyénekenként és társadalmilag, egyházként és népként, s nem kétséges, hogy amilyen mértékben mi unitáriusok hűek maradunk nagy apostolunk és 1579 nov. 15. emlékéhez, olyan mértékben leszünk bizonyságtevői a kibontakozó béke, szeretet és testvériség megálmodott világának.

Izsák Vilmos

Lelkészársainkkal közöljük, hogy Rázmány Mór, egyházunk megbízottja bukaresti hivatalos útjáról hazaérkezett. Beszámolójából megtudtuk, hogy az állami nyugdíjintézetbe való felvétellel kapcsolatos minden teendőt elintézt. Két héten belül a szükséges számításokat

elvégezték és azoknak alapján kifizetik, hogy kinek mekkora összeget kell visszamenőlegesen a nyugdíjpénztárba befizetnie. Reméljük, hogy az esedékes összeg befizetése esetén a nyugdíjba vonuló lelkészek nyugdíjukat már 1948. január 1-től meg fogják kapni.

FÜZFA,
AMIBŐL PALLÓ LETT

Mig lombja volt, fészket rejtegetett,
Zöld ágain hintáztunk, gyermekek.
S lám, holtában se változott e fa:
idegen partról ő ringat haza.

LÉTAY LAJOS

„Ti pedig minek mondotok engem?”

Az őskeresztény utókor Jézust, aki az Istenhez vezető utat számára megmutatta, hálából csodatevő hatalommal ruházta fel és Istennel egyenlő rangra emelte. Ez abban az időben, amikor királyoknak, császároknak, bölcseknek és hősöknek olyan könnyen isteni címet és tulajdonságokat adományoztak, a kereszténység számára egyszerűen életszükséglet volt, ha azt akarta, hogy Jézus egyedülálló kiválóságát, misszióját, evangéliumát az emberek előtt érthetővé, világossá tegye. Szükségesség volt ez akkor, amikor a föld volt a világ középpontja, amikor Isten és az emberiség kapcsolata mint két jogi párt egymáshoz való viszonyát fogták fel; amikor azt hitték, hogy Isten a bünnös emberrel közvetlen kapcsolatba nem léphet, míg a földön Isten akarata ellenére ördögök és démonok uralkodnak, az istenembereknek kell Isten és az emberiség között közvetíteniük. Mióta azonban ez a világ és istenszemlélet összeomlott; amióta Isten munkáját nem a csodálatos beavatkozásokban, hanem a természeti történések törvényszerű folyamataiban tanuljuk tisztelni; amióta az emberiség fejlődését mint a vad, alacsony ösztönelétekből erkölcsi renddé, szellemi létté való fokozatos felemelkedést szemléljük, — már nem szükséges többé, hogy Isten közvetítők által beszéljen hozzánk; elég az is, hogy a döntő szót Isten és az ember egymásközi bensőséges viszonyáról egy valódi ember mondja ki, aki mint ilyen emberi méltóságának és Istenéhez való tartozandóságának tudatában él. *A Jézus istenségéről való lemondás tehát nem valami haszontalan elrugaszkodás, modern, jogtalan követelés, könnyelmű forradalmi játék, hanem az újabb szellemi, vallásos fejlődés és modern világszemlélet egészséges eredménye, melyet az ember hosszú évszázadok nehéz, sokszor véres, de mindvégig bátor, öntudatos hittől és lelkesedéssel teli harcában vivott ki és becsületes módon, saját lelkiismeretén elkövetett erőszak nélkül nem cserélhet fel egy elavult nézettel többé soha.*

Jézus számunkra mindenekelőtt egy nagy, általunk eddig ismert legnagyobb történeti személyiség, aki olyan életet élt és olyan dolgokat tanított, melyek ma is millió és millió ember életében eleven valóságot jelentenek. A szeretet, amit prédikált és gyakorolt, ma is minden erény közt a legmagasztosabb-

nak, a világon a legjobbnak számít. Jézus magát sem Istennek, sem csodatevőnek, sem emberfeletti lénynak nem tekintette egy pillanatra sem. A gazdag ifjunak, aki „jó Mester”-nek szótoltotta, így felelt: „Miért nevezzel engem jónak? Nincs más jó, hanem csak az Isten”. Istenséget és isteni tökéletességet ezzel kereken elutasított magától. Arra ránított meg minket, hogy Istennel, az Atyával való kapcsolatunk közvetlen, szabad, bensőséges, olyan, mint az apa és gyermek egymásközi viszonya, ahol közvetítőre semmi szükség nincs.

Jézus, mint senki más, tudott emberi módon szeretni és hinni az emberi lélek rejtett értékeiben. A kitisztítottban, a megvetettben, a nyomorultban is megkereste az embert; felfedezte a szamaritánus könyörületességét és örvendezett a pogány százados hitén. Végtelen szeretettel közeledett a bűnös emberekhez, bizalommal hajolt le hozzájuk és boldog volt körülük. Tudta, hogy nagyon gonosz tud lenni az ember, de azt is tudta, hogy van képesség benne a nemesre és jóra. Ezért hívta őket a megtérésre és ígért nekik megbocsátást; de messze, nagyon messze volt attól, hogy az emberi fajt elveszettnek, végleg megromlottaknak tekintse. Ellenkezőleg, hitte és remélte az emberi jószág végső diadalát. Ezzel tette értékké az embert, a személyiséget; ezzel határozta meg örökre az ember hivatását: a szüntelen fejlődés, állandó tökéletesülés tántoríthatatlan akarata, vágyát és reménységét.

Jézus számunkra nem csupán ábránd, nem csupán eszmény, hanem élő valóság. Valóságát végső fokon bizonyítja a goigótai kereszt. Az a tény, hogy a kereszt nem bukását, hanem ügyének diadalát jelentette, a legnagyobb jelentőségű számunkra, mert ezzel valósággá, bizonyossággá lett az, ami különben életünkben csak kívánság és kegyes hit lenne, hogy a jó, ha időnként el is bukik, meg nem semmisülhet; hogy a jó bukása tulajdonképpen annak végleges győzelmét jelenti. Ezt a tényt saját egyéni életünkre is alkalmazhatjuk vigasztalásképpen, mert arra tanít, hogy semmi, ami bennünk értékes, el nemvész. Amiképpen Jézus nem tudta, hogy dolgával és személyével halála után mi lesz, ugyanekünk is mindnyájunknak át kell lépniünk a halál kapuját az ismeretlen istenakarat által. Jézus óta ezekkel a szavakkal lépünk be:

„Atyánk, a te kezeidbe ajánljuk lelkünket.” Jézus keresztje halálunkban is bizonyosság a jónak, nemesnek feltétlen győzelmében. Ezzel a szenvedéstől és haláltól nem vagyunk megváltva, de meg vagyunk váltva a szenvedés és halál félelmétől. Ebben az értelemben mi magunk is megváltónak nevezzük Jézust és lelkesülten feleljük Péterrel: „Számunkra Te vagy a Megváltó, Te vagy a Krisztus!”

A cézarea-filippi-uti kérdésre: „Ti pedig minek mondotok engem?”, sokféle felelet hangzott el a történelem folyamán. Hisszük, hogy az unitárius vallás, az örök haladás, a szüntelen reformáció, a mindig nagyobb világosság és több igazság utáni kutatás, az észszerűen gondolkodó és Istenéhez áhítatos lélekkel imádkozó ember vallása a nagy kérdésre a legtisztább, legtermészetesebb és legészszerűbb feleletet adja.

A Jézus szellemében igyekezzünk azért élni az életet. Az elmélyedés csendes pillanataiban mindnyájan tegyük fel magunknak a nagy kérdést: kinek tartom is én Jézust? Mit is jelent ő számomra? Hisszük, hogy aki őszinte lélekkel, józan ésszel és mély áhítattal közelít a nagy kérdéshez, annak számára a felelet igazi erő és áldást, az emberi hivatás szent felismerését fogja jelenteni. Mert aki a maga jobb, nemesebb, magasabbrendű életének forrásai után kutat és e forrásokból inni óhajt, az Jézusnál mindig meg fogja találni, amit keres: a kérdésre a megnyugtató feleletet, a szomjazás után az enyhét adó, üdítő italt, az élet italát.

Dr. Kovács Lajos.

A Dávid Ferenc Egylet Központi Választmánya nov. és dec. havában „A vallás korszerű kérdései” címen Kolozsváron felolvasó ülésorozatot rendez. Az első ünnepélyt a Püspök Úr nyitotta meg. „A vallás és az ember” címen Dr. Simén Dániel tartott előadást. Énekszámot adott elő Lengy I. Xénia, Zoltán Aladár zongorakísérettel. Bezárót mondott Müller Géza. A második alkalommal Izsák Vilmos beszélt „Vallásos mozgalmak napjainkban” címen, majd Koszta Rab László hegedült, költő-ményeiből adott elő Létay Lajos az ünnepélyt bezárta öv. Barabás Béláné. A még hátralevő két előadást Dr. Vörös István „Vallás és haladás”, illetve Dr. Kovács Lajos „A vallás jövője” címen tartják. A kollégium dísztermében rendezett időszaki előadások iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Az Iratterjesztő ujjászervezése megtörtént. Unitárius közösségünk szíves támogatását kéri. Az iratterjesztéssel kapcsolatos minden javaslatot Dr. Erdő János teol. tanár címére kérjük beküldeni.

A kidei egyházközség ujjáépítette templomát.

A kidei egyházközség a kolozs-dobokai egyházkör legkisebb egyházközsége. Temploma, melyet 1804-ben a hosszumacskási Szent-Iványi Sámuel építtetett, egyike volt a legszebb barokkstíli templomoknak. Az idő megemésztette az emberi alkotás remekét: 1946 novemberében már annyira megrongálódott a templom belső szerkezete, hogy istentiszteletet nem lehetett tartani benne. Az egyházközség lélekszáma kicsi, gazdag patronussal nem rendelkezett, de a templom ujjáépítését Fülöp Elemér lelkész és Biró Árpád gondnok afia vezetésével végrehajtotta. „Ha nincsen földesur, — mondták, — itt van kis községünk minden jószándéku, istenfő embere, legyen az bármilyen vallásu. Zörgöttünk, kértünk. Megnyitották ajtaikat és adtak azok, akik hittek Istenben.” A község lakosai: román és magyar, református, katolikus, unitárius, a református és román tannyelvű állami iskola növendékei lelkészeik és tanítóik vezetésével segítették a kicsi egyházközséget nagy vállalkozásában. Az anyagi alap megteremtéséhez nagy mértékben hozzájárultak: özv. Sinkó Józsefné sz. Biró Lujza, Sinkó Cinta, özv. Fülöp Mózesné, Biró Árpád stb. Így épült újjá a kidei unitárius templom a falu áldozatos, egyetértő munkája által 1947 év pünkösd ünnepére. Az ujjáépített templom felszentelését Főtisztelendő Dr. Kiss Elek püspök ur végezte Kelemen Lajos köri f.ü.gondnok, Dr. Erdő János esperes, ifj. Sebe Ferenc kolozsvári lelkész, több egyházi vezető ember és a Középiskolás Leányok Munkaközsége csoportjának jelenlétében és közreműködésével október hó 12-én. A kidei templom megújult, adja a jó Isten, hogy legyen továbbra is a lélek pihenője és építője. (A templom ujjáépítéséről részletes beszámoló jelenik meg az 1948 évi Unitárius Naptárban.)

A Magyar Népi Szövetség átirata Egyletünk működése tárgyában.

„Szám: 9970/1947-III.

Tárgy: Dávid Ferenc Egylet működése.

Dávid Ferenc Egylet Központi Választmányának, Kolozsvár.

November 1-én kelt 5=1947-48. számú és Országos Közművelődési Bizottságunk vezetőjéhez címzett levelükre válaszul elvileg leszegezzük, hogy a Dávid Ferenc Egylet nevelő célzatu valláserkölcsi munkásságát éppen Dávid Ferenc haladó szellemében kívánatosnak és szükségesnek tartjuk.

A levélben említett akadályok, amelyeket a Magyar Népi Szövetség egyes szervezeteiben, különösen Udvarhelymegyében a Dávid Ferenc Egylet működése elé gördítenek, kivizsgálándók abból a szempontból, vajjon nem lépik-e túl a valláserkölcsi nevelés keretét, vagyis nem térnek át olyan munkásságra is, amelyben a Magyar Népi Szövetség ifjúsága felekezeti különbség nélkül egységesen óhajtja népi jövőnkét szolgálni.

A magunk részéről utasítást adtunk szervezeteinknek, hogy a Dávid Ferenc Egylet valláserkölcsi jellegű és az unitárius egyház haladó szellemű hagyományaihoz következetesen ragaszkodó munkásságát kellőképpen támogassák, s ugyanakkor kérjük a Dávid Ferenc Egylet központi választmányát is, hogy a maga részéről hívja fel tagegyesületeit a Magyar Népi Szövetség ifjúsági mozgalmával való viszony tisztázására. E tisztázás értelmében fel kell világosítani a Dávid Ferenc Egylet tagjait, hogy az általános magyar népi, nevezetesen szociális és kulturális feladatok betöltésénél kerüljék a felekezeti elszigetelődést. A mai demokratikus közélet teljesen szükségtelenné teszi, hogy a régi kisebbségi idők mintájára az eredetileg valláserkölcsi célzatu egyesület általános nemzetiségi jellegű munkát folytasson be.

Ugy érezzük, hogy a fogalmak tisztázása elősegíti mind a Magyar Népi Szövetség egységes ifjúsági munkáját, mind pedig a Dávid Ferenc Egylet eredeti céljai szerint való haladószellemű vallásos nevelést.

Kolozsvár, 1947. november 14.

Tisztelettel:

Balogh Edgár ü.o.vezető.

Mezei Lajos elnök-h.

Kérjük fiókegyleteinket, nőszövetségi és ifjúsági alakulatainkat, hogy esetleges nehézségek esetén mutassák fel a Magyar Népi Szövetség állásfoglalását tükröző átiratát és amennyiben az egylet működése komoly akadályokba ütköznék, jelentsék azt haladéktalanul a központba, hogy a szükséges kérdéseket tisztázhassuk.

LAPUNK több mint hat hónapi szünet után újból kopogtat híveink ajtaján. Reméljük, hogy ezentul rendszeresen megjelenhetik. Mindent megteszünk, hogy a jövő évben már rendes előfizetői alapon küldhessük szét lapunkat. Tekintettel a nyomdai és papírákra, híveink fokozott aldozatkészségét és lapunk minél

szélesebb körben való terjesztését kérjük. Hogy a megjelenésben további akadályok ne álljanak elő, kérjük a Tisztelendő Lelkész Urakat, hogy az eladott lapok árát lehetőleg minél hamarább juttassák el Rázmány Mór egyleti pénztárhoz, hogy abból a karácsonyi szám költségeit fedezhessük.

Felhívás

az unitárius ifjúsághoz!

A Kolozsvári Unitárius Középiskolás Leányok Munkaközössége az 1947-48. iskolai év első munkaközösségi ülésén foglalkozott a kövendő ifjúsági találkozó hitvallásával. Ezt a hitvallást a maga teljes egészében magáévá tette s ennek szellemében elhatározta, hogy mozgalmat indít a dévai várban elhelyezendő új Dávid Ferenc emléktábla helyreállítására.

Az első emléktáblát Dávid Ferenc születésének 400 éves évfordulóján állította fel az unitárius közösség. Az 1914-18-as világháború alatt szétrombolták. 1929-ben újra helyreállította az unitárius közösség, sajnos ez is az emberi gyűlölet és rombolás áldozata lett. Ma tehát semmi emlék nem őrzi a dévai várban egyházalapítónk, a vallásszabadság és vallásos türelem mártírjának, Dávid Ferencnek emlékét! Mi, unitárius tanuló ifjúság, az új világ küszöbén, úgy érezzük, hogy erkölcsi kötelesség ennek az emléktáblának helyreállítása. Munkára hívjuk az unitárius földmives, iparos és tanuló ifjúságot, a vásárnapi iskolák, elemi és középiskolánk tanulóit: fogjunk össze, teremtsük meg az emléktábla helyreállításához szükséges lelki és anyagi alapot! Ne legyen olyan unitárius ifju, aki ezt az ügyet magáévá nem teszi és aki a maga kicsi anyagi áldozatával ne kapcsolódni kezd az ebbé a mozgalomba. Legyen ez az emléktábla egy összefogó kapocs, egy alap, melyen minden unitárius ifju találkozik s egyházalapítónk szellemében vállalja az ő örökségének védelmét és tanításának terjesztését! Adj a jó Isten, hogy felhívásunk ne legyen pusztába kiáltó szó! Adj a jó Isten, hogy az unitárius ifjúság összefogásának eredményeként 1948 november 15-re valósuljon meg az emléktábla helyreállítása, hogy hirdesse Dávid Ferenc emlékét s minket pedig figyelmeztessen minden időben vállalt kötelességeink teljesítésére!

Kolozsvár, 1947. november 15.

Borbély Lenke

elnök.

Botár Judit

titkár.

Dr. Erdő János.

Az

UNITÁRIUS NAPTÁR

a napokban megjelenik

RÖVID EGYHÁZI TUDÓSÍTÁS

A lelkészeknek az országos nyugdíjintézetbe való felvétele folyamatosan van. Az összes személyi lapok és kimutatások elkészültek, Rázmány Mózes fia Bukarestbe levitte s ott a szükséges további lépéseket megteszi. Reméljük, hogy az ügy még e hó folyamán elintézésre nyer s nyugdíjazás alá kerülő lelkészeink a megállapított összegek befizetése után, a lehető legrövidebb időn belül nyugdíjat is kaphatnak.

Reményünk van aziránt, hogy a komprimált lelkészek három havi kongruát még fognak kapni anélkül, hogy ezen összeg végkielégítés számba menne. Ez ügyben is személyes közbenjárással igyekszünk kedvező megoldást kieszközölni, s talán még e hó folyamán sikerül ez összegeket kiutaltatni.

Igen szomorú egyházi nyugdíjasaink helyzete. A nyugdíjintézet a stabilizáció után nem tudta még a minimális nyugdíjakat sem fizetni. Köri esperes afiaihoz felhívást intéztünk, hogy a kör területén élő nyugdíjasok ellátásáról valamilyen formában gondoskodjanak. Összes egyházi alkalmazott afiát felhívtuk, hogy a nyugdíjintézet fenntartásához szükséges járulékaikat haladéktalanul küldjék be az egyházi pénztárba, mert a stabilizáció után, mivel mindenki csekken, névrészesen kapja a fizetését, egyházi pénztár a nyugdíjárulékokat nem tudja levonni. Nyugdíjintézet megállapította az új nyugdíjakat s utasította köri előjáróságokat, hogy az októberi nyugdíjakat a kör területén levő nyugdíjasok részére fizessék ki a köri lelkész afiától nyugdíjárulék címen befizetett összegekből. A minisztériumhoz ismételt kéressel fordulunk az egyházi nyugdíjasok támogatása érdekében, kérve részükre is az államsegély folyósítását.

Az egyházi földek házi kezelése ügyében, a miniszter rendelkezésének megfelelően, körlevelet bocsátottunk ki, s e helyről is felhívjuk a lelkészek figyelmét, hogy idejében tegyék meg a szükséges intézkedéseket e nagyon fontos ügyben.

A vallásügyi minisztérium a belügyminisztérium felhívására megkeresést intézett aziránt, hogy a lelkészek az őszi vetési munkálatok elvégzésénél legyenek a hatósági közegek segítségére s a népnek a figyelmét hívják fel ezen fontos munkára. Erre lelkészeink figyelmét ezúton is felhívjuk.

Az összes egyházi iskoláinkat az előírt időben megkezdettük. A teológia akadémiára 31, a kolozsvári gimnáziumba 286, a székelykeresztúri gimnáziumba 226, a kolozsvári ipari leányliceumba 118, a székelykeresztúri gazdasági iskolába 52 növendék iratkozott be. Nehézségek merültek fel kolozsvári gimnáziumunknál a VII. osztály és székelykeresztúri gimnáziumunknál a VIII. osztály fenntartása iránt, tekintettel arra, hogy a törvényben előírt 25-ös létszám nem volt meg ezekben az osztályokban, de a minisztériumhoz és a nemzetnevelési ügyi minisztérium magyar államtitkárához intézett kéréseinkre remélhetjük, hogy ez osztályokat is minden nehézség nélkül megtartathatjuk.

Kéréssel fordulunk a vallásügyi minisztériumhoz aziránt, hogy a jövő évi költségvetésbe az összes komprimált lelkészeink fizetését állítsa be. Kérjük a minisztériumot, hogy még a folyó költségvetési év tartama alatt utalja a 3 városi (Kolozsvár, Marosvásárhely és Segesvár) lelkészeink kongruáját, mert ezek a lelkészeink helyi javadalom hiánya miatt a komprimálás következtében igen súlyos helyzetbe jutottak.

Ismételten eljártunk és több kérését intéztünk a földmivelügyi minisztériumhoz a mezőnagycsányi birtok felerészének kisajátítás alóli mentesítése tárgyában. Ez ügyben még kedvező döntés számunkra nincs.

Felekezeti iskoláink előjáróságaival közöljük a brassói tankerület 10.203/1947. sz. rendeletét, amely szerint az állam részéről csak a minisztérium által kinevezett magyar ellenőrző szervek (főfelügyelők, kerületi felügyelők, tanfelügyelők és segédtanfelügyelők) látogathatják a népiskolát. A tanfelügyelők által megbízott tanítók látogatása tilos és érvénytelen. (1358/1947. E.K.T.)

Közöljük továbbá a kolozsvári magyar tankerületi felügyelőség 20441/1947. sz. átiratát, amelyben a népiskolai törvény vonatkozó szakaszaira hivatkozva a szabadságkérések szabályszerű beadására nézve átiratban közli, hogy a felekezeti tantervek szabadságkérésüket az illetékes egyházi hatóságon keresztül kötelesek felterjeszteni a minisztériumhoz. Felhívjuk tehát tanítóinkat és iskolaszékeket e ren-

delkezés betartására. (1550/1947. E.K.T.)

Felhívjuk felekezeti elemi iskolánk iskolaszékét és vezetőségét, hogy az 1947/48. tanév megkezdési idejéről, a tanerők számáról és a beiratkozott unitárius és más vallású növendékek számáról f. évi december 5-ig minden iskolától küldjenek be pontos jelentést.

H I R E K

Főtisztelendő Püspök Úr *Gelárd Imrét*, székelykereszturi gimnáziumunk kiváló és lelkes h. tanárát Siménfalvára, *Kelemen Miklós* lelkészjelöltet Bodosra és *Adorján Károly* magyarzsákodi lelkészt Pipére rendes lelkészeknek kinevezte. *Gállalvi Péter*, aki a napokban a Bólyai Tudományegyetemen középisk. tanári oklevelet szerzett, a marosvásárhelyi áll. tanítóképző-intézetbe h. tanári kinevezést nyert; egyben megbízást kapott a különböző városi iskolákban tanuló unitárius vallású növendékek valláserkölcsei oktatására. Mindnyájuk munkájára Isten áldását kérjük.

A Dávid Ferenc Egylet augusztus 10-én tartott népes közgyűlésén egyhangulag az alábbi tisztikart választotta meg: diszelnök Dr. Kiss Elek püspök, elnök Hadházy Sándor tankerületi főfelügyelő, ügyv. alelnök Benczédi Pál és Dr. Mikó Lőrinczné, titkár Izsák Vilmos, szerkesztő Dr. Kovács Lajos, szerkesztőbizottsági tagok Dr. Bodor András, Létay Lajos és Dr. Simén Dániel, kiadó Imreh Lajos, jegyző Dr. Elek Eszter, pénztáros Rázmány Mór, ellenőr Márton Samu, jogtanácsos Dr. Kiss György. Az Egylet a téli időszakra a vidéki tagozatok részére munkaprogramot dolgozott ki, amelyet körlevélben küldünk szét.

Az Unitárius Lelkészker aug. 8—10. napjain magasszintű tanfolyamot tartott, amelyen főképpen nevelési kérdéseket tárgyalt. Az új tisztikar a következő: elnök Ekárt Andor teol.

m. tanár, csehéfalvi lelkész, alelnök Dr. Kovács Lajos, titkár Dr. Erdő János, szerkesztő Dr. Simén Dániel, pénztáros Rázmány Mór. A jelenleg szolgálatot feljesztő lelkészeknek az állami nyugdíjintézetbe való felvétele folyamatban van. A Lelkészker felkérésére Rázmány Mór e héten utazik le Bukarestbe e rendkívül fontos kérdés végleges rendezésére.

Brassói egyházközösségünk templomépítő lelkésze, Kovács Lajos esperes halálának öt éves évfordulóján; október 19-én kegyeletes emlékünnepelet tartott, melyen néhai lelkész érdemeit Kővári Jakab lelkész és ifj. Szabó Sámuel keblei tanácsos méltatták.

Kulturházavatás. A szentgericei unitárius egyh. község 1947. okt. 5-én avatta fel a háborús viszonyok miatt leromlott és teljesen ujjáépített „Jakab Elek kulturházát”. A község nagy szülőtte nevéhez méltó épületet emeltek, melyben a népkultúra emelkedni és haladni fog. Egyházi főhatóság nevében Főtisztelendő Dr. Kiss Elek püspök ur is elküldte írásbeli üdvözlését és főpásztori áldását. A magunk részéről is kívánjuk, hogy Szentgerice derék vallásos népe használja békességben és Isten áldása legyen a gyülekezeten. (ü)

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyűlését 1947. augusztus 9-én tartotta *Kelemen Lajos* elnöke alatt. Szentmártoni Kálmán főtitkár felolvasta jelentését az Unitárius Irodalmi Társaság 1944., 1945., 1946. évi működéséről. A második világháború súlyos következményei Unitárius Irodalmi Társaságunk életét is mélyen érintették s ezért az 1944—46. évekről kevés pozitívumról tudunk beszámolni. Dolgoztunk csendben és ápoltuk a testületi szellemet. A második világháború egyik súlyos következménye a pénz leromlása, nagy anyagi veszteség volt Irodalmi Társaságunkra, de nagyobbak voltak szellemi veszteségeink. Az 1944-ik év szeptember havától kezdve Irodalmi Társaságunk értékes folyóirata, a *Ke-*

resztény Magvető sem jelenhetett meg, mert a magas nyomdai költségeket leszegényedett unitárius társadalmunk nem tudja megfizetni. A Kolozsváron 1946. február havában tartott értekezlet, valamint Egyházi Képviselő Tanács és Társaságunk mindent elkövettek Erdély legrégebb tudományos folyóiratának újra megindítására, de még nem sikerült és várunk kell. Az irodalomnak minden időben Maecenásokra volt szüksége. A Keresztény Magvetőt, mely a tiszta unitárius felfogásnak, gondolkozásnak, fejlődésnek iránymutatója volt, az áldozatkészség éltette a múltban s hisszük, hogy az unitárius vallás és egyházszerepet továbbra is védi, ápolja és fenntartja az unitárius hagyományok ápolására.

Kelemen Lajos alelnök felhívta az Unitárius Irodalmi Társaság tagjait, hogy állítsák össze életrajzi adataikat, irodalmi munkásságuk jegyzékét egyfelől az Unitárius Lexikon céljaira, másfelől azért is, hogy azok a magyar írókról készülő nagy munka céljaira is felhasználhatók legyenek. Kíváncsunk, hogy a Magyar Írók Élete című munkában az unitárius írók is minél többen elfoglalhassák az őket méltán megillető helyet. Örömmel említhetjük meg, hogy E. K. Tanács hozzájárult ahhoz, hogy a kollégiumi nagy könyvtár mellett egy kis helyiség az Unitárius Irodalmi Társaság használatába menjen át. Itt lehet majd csendben folytatni az Unitárius Lexikon összeállítását, mely legközelebbi célkitűzése az Irodalmi Társaságnak.

Kegyelttel emlékezett meg a közgyűlés az Irodalmi Társaság elhunyt nagyjairól. A választmány egyhangú javaslatára a közgyűlés Dr. Kiss Elek püspököt az Irodalmi Társaság tiszteletbeli elnökének választotta. A választmány Dr. László Gyula egyetemi tanár afiát egyhangulag rendes tagnak, Tóth István tanárt pedig a közgyűlés választmányi tagnak választotta.

A „Kükküllődombói Unitárius Dalkör” 1947 október 5-én ünnepelte meg 100 éves fennállásának évfordulóját. Ez a tény fényes bizonyíték egy haladó-kulturális unitárius egyházközösség vezetőknek és népének gondolkodására, hogy 100 esztendővel ezelőtt már dalkört alakított, amikor még ma is hány magyar község van, melyben nincs dalkör. A kükküllődombói dalkör megalapítása néhai Kisgyörgy József unitárius el. iskolai tanító nevéhez fűződik, de az utána következő tanítók is lelkesedéssel foly-

MEGHÍVÓ. Az Unitárius Irodalmi Társaság 1947. december 7-én délelőtt 11 órakor az unitárius kollégium dísztermében tart, melyre az érdeklődőket ez uton is felhívjuk.

felolvasó ülést

meghívja az Elnökség. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó, tartja: Dr. Kiss Elek püspök, tb. elnök. 2. Versalkotás és álommunka. Székfoglaló értekezés. Tartja: Dr. László Gyula egyetemi tanár, rendes tag. 3. Verdi: Aida. Énekli Szentmártoni Éva, zongorán kíséri: Szentmártoni Lenke. 4. Bezáró. Tartja: Dr. Kiss Elek tb. elnök. Belépődíj nincs.

Itták a vezetést és irányítást. Az utóbbi évtizedekben Miklós János ig. tanító vezette szép sikerrel a dalkört, mely résztvevett több dalárda-versenyen és többször díjnyertesén tért haza. Egyházi főhatóságunk egyházi téren több alkalommal gyönyörködött a dalkör énekében, legutóbb 1946. szeptember 15-én a székelykereszturi püspökválasztó zsinati gyűlésen, hol a templomban, műsoros estélyen és az új püspök tiszteletére adott szerenádön kiváló készültséggel szerepeltek. Hő kívánságunk, hogy Küküllődombó népének ajkain ne szűnjön meg, ne némuljon el a dal, s zendüljön tovább lelkesedéssel. Isten áldása legyen és maradjon a dalt szerető és ápoló népen. (ü)

ISKOLAI ÜGYEK

Unitárius iskolánk tanszemélyzetében 1947. szeptember 1-től a következő változások történtek:

Áthelyezések: Szabó András nyárádgálfalvi tanító Kisadorjában, Szabóné Damó Margit Szentháromságra, Fodor Mária csikfalvi tanítónő Ádámosra, Eördögh Ilona vadadi tanítónő Csikfalvára, Katona Sára küküllődombói tanítónő Nyomátra, Szász Klára szentháromsági tanítónő Küküllődombóra, Pávai Ferenc küküllődombói tanító Ádámosra énekvezér-tanító, Nagy Jenő ádámosi énekvezér-tanító Torára énekvezérnek és ref. el. iskolához tanítónak, Gyarmathi János szentháromsági énekv.-tanító Nyárádszentlászlóra.

Kinevezések: Simó Aladár Csikfalvára, Fekete Éva Nyárádgálfalvára, Csiki László Buzaházára, Dobos István Iklandra, Szász Zoltán énekvezér-tanítónak Küküllődombóra, Fodor Ferenc tanítónak Küküllődombóra, Ádám Dénes énekvezér-tanítónak Magyarzsákodra, Asztalos Irén h.-tanítónak Szentháromságra, Vasas Sámuel énekvezér-tanítónak Szindre, Forró László énekvezérnek és r. kath. iskolához tanítónak Sinfalvára, Pap Zoltán székelyszentmihályi tanító énekvezérnek.

Benczédi Márton szováti énekvezértanító ezen állásáról lemondott, miután a homoródalmási áll. el. iskolához kapott tanítói kinevezést.

Molnos Lajos volt székelyderzsi áll. énekvezér-tanító kinevezést nyert a bölöni unitárius elemi iskolához énekvezér-tanítónak és állását az okt. havában Bölönben tartott köri közgyűléssel kapcsolatban foglalta el.

Incze Erzsébet árkosi unitárius elemi isk. tanítónő állami szolgál-

latba ment át. Oszintén sajnáljuk e szorgalmas és kiváló tanítónő távozását.

Nyugalomba helyezett unitárius felekezeti tanítóink. Az állami törvény rendelkezései szerint részben a korhatár elérése, részben a betöltött szolgálati idő miatt 1947. szeptember 1-től kezdve nyugalomba kellett, hogy vonuljanak: Szentmártoni Bálint budaházi, Fekete József kisadorjani, Lőrinczy Miklós nyárádszentlászlói, Boga László árkosi, Utóné Osváth Róza székelykereszturi, Miklós János küküllődombói és Pap Dániel csehétfalvi felekezeti iskolai tanítóink. Mindenik hív és buzgó munkása volt egyházunknak és a magyar tanügynek. Azok a nemzedékek melyeket felneveltek bizonyára hálával és szeretettel gondolnak rájuk. Egyházi Főhntóságunk is elismerő, hálás köszönetét fejezi ki a hív munkásoknak s óhajtja, hogy békességben, lelki nyugalomban élvezhessék nyugdíjazási éveiket.

Gyászhirek

Dr. Benke János vármegyei fizszi főorvos, egyházi tanácsos, sepsiszentgyörgyi gyülekezetünk buzgó tagja ez év április havában elhunyt. Nagy részvét kísérte szentivánlaborfalvi családi sírhelyére. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Tana Sámuel ny. pénzügyigazgató, th. főgondnok, egyházi tanácsos, 84 éves korában Sepsiszentgyörgyön elhunyt. Mintaképe volt az egyháza dolgai iránt mindig nagy szeretettel érdeklődő unitárius embernek. Hosszu, szép, kiegyensúlyozott, szorgalmas élete után legyen pihenése csendes, emléke áldott.

Vaska Dezső kereskedelmi iskolai igazgató, egyházi tanácsos, nyugdíjintézetünk irányítója és lelkes munkása, hosszas szenvedés után augusztus havában elhunyt. Egyházunk és magyar életünk egyik legkiválóbb egyéniségét veszítette el benne. A megtestesült férfiaság, becsületesség, önzetlen hivatásteljesítés, a népéért és családjáért ragaszkodó szeretet, az Istenében feltétlenül bizó ember példaképe volt. Tisztelőinek és tanítványainak óriási serege kísérte utolsó útjára a házsongárdi temetőbe, ahol Csifó Nagy László méltatta érdemeit és hirdette a legközelebbi hozzátartozók s a gyászoló gyülekezet számára a vigasztalás evangéliumát. Áldás legyen emlékezet!

Pál Dénes siménfalvi lelkész. Az emlékezésnél eszünkbe jut a költő szava: „Kitép, legázol a vihar, kemény fölgyet, nyíló virágot“. Hatalmas testalkatában a kemény fölgyet képzeltek. De jött a vihar, a háború, a megpróbáltatás. Szenvedések, bánatmak érték, amelyek máskor higgadt természete nem tudott békésen elviselni s a szív felmondta a szolgálatot. Egyházunk egyik munkás, vezető lelképásztorát veszítettük el benne, ki nemcsak egyházközségéért munkálkodott, hanem mint az egyetemes lelkész kör elnöke több éven át irányította a lelkész kar munkásságát. Szervezeti téren is vezetőszerepet töltött be s hosszabb ideig tagja volt a „Hangya“ szöv. központ igazgatóságának. Temetésén, amelyre a környék népe mély részvéttel vonult fel, a szolgálatot a Főtiszteendő ur végezte. Emlékét egyházunk kegyelettel őrzi.

Dr. Kriza János, ny. ügyészégi elnök, egyházi tanácsos, besztercei szórványegyházközségünk gondnoka és lelkes irányítója 68 éves korában Besztercén váratlanul elhunyt. Mint Kriza János költő-püspökünk unokája, e nagy unitárius család nemes hagyományainak öntudatos hordozója volt. Kriza Gyula, kolozsvári gimnáziumunk tanára benne édesapját gyászolja. Beszterce város lakossága nyelve és felekezetre való tekintet nélkül egységesen vett részt temetésén, ahol a család nevében Kovács Mózes afia mondott megható bucsúbeszédet. Nyugodjék csendesen, emléke legyen áldott!

Lőfi Odén, ny. lelkész 75 éves korában Bölönben elhunyt. Életrajzáról és életmunkájáról nyugalombavonulása alkalmával megemlékeztünk (Unit. Közl. 1942. aug.) s méltatására következő számunkban még visszatérünk. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Minden pénz Rázmány Mór pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő.

Szerkesztő-bizottság:

Dr. BODOR ANDRÁS

LÉTAY LAJOS

Dr. SIMÉN DÁNIEL

Kiadó: IMREH LAJOS

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája Kolozsvár, Bolyai-utca 7. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A vallásos és erkölcsös élet ébresztésére kiadja
a Dávid Ferenc Egylet - Alapította Dr. Boros György

Egyes szám ára 10 Lei.
Szerkesztő: Dr. Kovács Lajos.

LVII. évfolyam 4. szám
Kolezsvár, 1947. december hó 15.

Karácsony a beteljesülés ünnepe.

Karácsony keresztény értelmezésben a beteljesedés, a boldog hazatalálás, megérkezés öröme. Ajtónyitás sok zörgetésre, találás szomjas keresésre, kitárulkozó adakozás, ajándékozás gyermekhitű kérésre, felelet magasabbrendű életet, világot sóvárgó könyörgésre és küzdelemre, Istenországnak, a szeretet birodalmának megérkezése Jézus születése által. Mindaz, amit Keresztelő János így fogalmazott meg a világ számára: „*Betelt az idő, Istenországa elközelgett.*”

A világmindenség a fejlődés törvénye alatt áll. Fényévek mérhetetlen távolságából csillagok születnek, hogy zavartalanul fennálljon a „nagy összhang”, egyensúly. A föld roppant méhében kristállyá képződik az anyag. A sejtek milliárdjaiban újabb, szebb, tökéletesebb életformák keletkeznek. S a történelemben, pusztuló világok romjain, boldogabb korról álmodik az ember. Mert a világmindenség örök adventben él, sóhajt, nyög, vajudik, „*várván az Isten fiainak megérkezését.*”

Előfordul ugyan néha, hogy az ember nagy lelki és társadalmi válságok idején, történelmi korszakok következtében a múltba vágyik vissza, mint a római világbirodalom fölbomlása idején a nagy latinok; Sallustius, Vergilius, Horatius a „*boldog aranykorba.*” Mint Milton s némely keresztény teológusok az „*elveszett paradicsomba.*” A költő nyelvén, „...mint kinyílt és csaldótt virág bimbó korába, meglelt és megrendült férfi gyermekkorába, ...a kipattant rügy a fába, fa a gyökérbe vissza, ...a nemzet a talán valaha volt, talán sohasem volt ősi dicsőségbe, ...az összevissza tarka sokaság egyetlenegy nagy fehér békességbe; Istenbe vissza a teremtet s megromlott világ”. Az ilyen epedő, könnyes múlt-idézés és multisíratás azonban csak időleges, mert az ember, mint a világvágy nagy sejtője és hordozója próféta-lény, előrenéz, tehát örök adventben él. Adventben él s ezért a beteljesülést nem a múltban, hanem a jövőben keresi. Karácsony felé tart. Vágyának újra és újra „súlyomszárnya támad”, végtelen messzeségek és magasságok felé köröz, de karácsonyba kell érkeznie, a beteljesülés boldog otthonába. Nem csodálkozunk úgyebár, ha karácsony jelképesen és valóságban a család ünnepe. A tékozló fiú történetében a hazaérkezés, a könnyes apai ölelés a legmegkapóbb momentum, mert a „nagy kalandnak”, minden ő mélyrezuhanásával és tisztulásért epedő vágyával, ez adja meg az örök értelmet. A kisgyermek Jézuskához

»Betelt az idő, Istenországa elközelgett.« Mrk. I. 15.

cimzett levelére választ vár, a zörgető ajtónyitást remél, a kereső találást, a kérő adakozást, a fogoly szabadulást, a béna járást, a vak világosságot, a szegény az evangéliumi törvény érvényesülését, a jobb, tisztultabb világért harcoló magasabbrendű életet. Adventben élünk, de karácsonyt várunk, beteljesülést szomjuhozó, olthatatlan vágygal... S ha nem jönne el?

Ha a kis gyermek lázas izgalmak között nem írta a kis Jézuska címére levelet, vagy a levélre nem kapna választ, ha a zörgető, kereső, kérő eredménytelenül kopogna a szívek ajtaján, a jobb világért küzdők üres álmot melengetnének keblükben; ha nem élne mindannyiunkban a megértés, beteljesülés hite és tudata, — karácsony nélkül — összezsugorodnánk, kiégnénk, mint az Ember Tragédiájának szálnalmas bolygója, melyen az élet kísértő-árnyá válik csupán.

De él a hit, mert él a prófécia: „*Az idő betelt, Istenországa elközelgett.*” Amaz első karácsonyestén testet öltött Jézusban a beteljesülés legszentebb formája: a *tiszta szeretet.*

Születését évszázadokra visszamenőleg forró nemzeti és társadalmi vára-kozások előzik meg, magasfeszültségű adventben él a nép. Megérkezését káprázatos színekkel fonja körül az emberi képzelet. Bölcsője felett nagyfényességű csillag támad. Pihegő kis testét barmok lehellete melengeti, együgyű pásztorok, bölcsék és királyok se-reglenek köréje, mert az ég és föld örömujjongása közepette testet öltött a *Szeretet.* Anna próféta-asszony és az agg Simeon nem tudnak meghalni, míg meg nem látják a gyermeket, a beteljesülés élő tanujelét. A boldog megtagasztalás szavakba árad: „*Bocsásd el Uram a te szolgádat, mert látták szemeim a te üdvösségedet!*”

Napjaink sokban hasonlítanak a Jézus születését megelőző időhöz. Adventben élünk, jobb világot váró, magasfeszültségű vára-kozással. Várjuk a szeretet kitöltését, Istenországnak kisarjadzását, a beteljesülést. Minden idegszálunkkal, egész életünkkel tapadjunk hát e gondolathoz, hogy amikor a karácsonyi csillag felgyúl s megzendül az Ég és Föld himnusza: „*Dicsőség a magasságos mennye-
Istennek s a földön békesség s az emberekhez jóakarát.*” áradjon át közöttünk és rajtunk a beteljesülést hirdető tiszta életöröm, hogy átforrósító melegében, fedve életünk minden fogyatkozását, kívánjunk egymásnak fennszóval „Boldog Karácsonyt!”

DR. SIMÉN DÁNIEL

Ülök életunt szobámban,
hideg teát kavarok...
Körülöttem fájás-félés
ködhálója kavarog.
Kikelek tikkadt helyemből,
kinyitom az ablakot
s megpillantok odakint egy
ígéretes csillagot.
Ó ha most mindent ilthagynék,
mennék a csillag után,
mint rég a három királyok
bellehemi éjszakán!
Gépkocsin, vagy teveháton —
olyan mindegy, hogy hogyan!
Aranyat, tömjént és mirrhát
vinnék, vinnék boldogan.
Mennék száz országon is át, míg
ulamat szelné a vám.
„Aranyad tilos kivinni!”
szólna ott a vámos rám.
„Tömjened meg ami csak van,
az mind kell, az itteni
hazai hatalmak fényét
méltóan dicsőíteni”.
Százszor megállítanának, —
örülnék, ha átcsuszom:
arany nélkül, tömjén nélkül
érnék hozzád Jézusom!
Jaj és mire odaérnék,
hova a csillag vezet,
te már függnél a kereszten
és a lábad csupa seb,
s ahelyett, hogy bölcsöd köré
szórjak tömjént, aranyat,
megmaradt szegény mirrhámmal
keserűszagu mirrhámmal
kenném véres lábadat.

Babits Mihály.

NÉZD, A BOGÁNCSTRA CINKE SZÁLL...

Futna az ut, de hiába:
koloncként huzza a falut,
dülingézik, kétrét görnyed,
míg a domb tetejére jut.

Fázósan rikkant egy kakas,
az ólajtón gunnyaszt a nap,
kilenc fehér tyúk kotorja
küszöbünk előtt a havat.

Hamun tipegünk. Jég közé
szorult a kő, a fű, az ág.
Elfutott tavaszunk, nyarunk
s a télre bízta igazát.

Burokban ül a mozdulat,
üvegként csikorog a fagy,
pendül és széthasad az idő...
Hasadjon! — Te ne hadd magad!

Nézd, a bogáncsra cinke száll,
sovány magvakon él szegény,
koplal, de hintázza magát,
mint az eleven jöremény.

LÉTAY LAJOS.

Nyárvégi esti szürkület borult a
mezők fáradt munkásaira. Illatos
szénával megrakott szekérével és két
kis ökrével hazafelé igyekezett apó.
Amilyen fenséges és megindító volt
a kéklő ravai hegyek alatt a Kü-
külli ezüst tükrösen csillogó vizébe
alábukó biborban ragyogó nap, olyan
csendes, békés volt dereshajú nagy-
apám hazafelé vivő lépte, agyában
megmozdult gondolata. Mert hogy
valamin gondolkodott, azt láttam, de
egyelőre szóra nem mertem birni.
Csak arra emlékszem, hogy a bol-
tos háza előtt, szó nélkül megálltak
az ökrök. A nagy zökkenőre én is
felfigyeltem. Apó úgy eltűnt, mint
ha a föld nyelte volna el. Pár perc
mulva már ballagtunk is tovább.
A csodát aztán otthon nagyanyó fej-
tette meg.

— Tudod, fáj a gyomra s a napi
fél deci jót teszen neki; ezt aztán
már az ökrök is úgy megszokták,
hogy szó nélkül is tudják köteles-
ségüket. Szerette is apó egyetlen
és hűséges barátait.

Amíg az alsóházban hegyén-há-
tán, kicsik és nagyok elfogyasztot-
tuk a jó turós puliszkát, gyönyörű
holdfény borult a kis fehérre me-
szelt házacskákra. Apó nagy sárga
szalmakalapját fejébe huzva, így
szólt: Régóta kinez valami. Van-e
kedved kicsit beszélgetni velem,
hisz te már sok iskolát kijártál s
többet is tudhatsz, mint én, aki
nyolcvan esztendősen vén létemre egy-
szer ültem vonaton Héjjasfalva és
Brassó között, s akkor is olyan
sürgős-forgás volt valami háboru
miatt, mint most a balavásári állo-
máson.

— Szívesen — mondtam s el-
indultunk a kapu felé, ahol nagy
palatáblákból készült padra ültünk.

Apó mesélni kezdett régi emlé-
keiről, aztán dicsérte a kötelesség-
tudó ökreit, tapogatta fájó gyomrát
s közben apámtól kapott lájbija zse-
béből tavalyi mogyoróval kedves-
kedett, amit oit szedett a borju-
kerthen, még mielőtt a rossz iskola-
kerülő kölykök ellopták volna. Vi-
gasztalt is, hogy ő templomba so-
hase megyen, de azért a képét be-
fizeti most is. Jót neveltünk rajta.

Aztán fölnezt a nagy égre és
megsimogatott áldott kék szemével.
A gondolat, amiért kihivott, kerin-
geni kezdett benne és hűséges
szármalással tört ki belőle:

— Te Vilmos! Nézd azt a meg-
fogyatkozott sovány holdat, alig
maradt már belőle valami, úgy el-
fogyott, mint valami kiéhezett vén

róka. Azt mondják — folytatta
szavait — hogy azt is emberek lak-
ják. Ezt mind meg tudom érteni,
csak éppen azt nem, amit most is
látok.

— Mondja apó — felelém — csak
tovább, mert biztosan mindketten
tanulni fogunk belőle, annál is in-
kább, mert győőrt a kíváncsiság,
hogy mi készülhet apó agyában

— Ha emberek laknak odafönn
a holdban, hogy tudnak ilyenkor
elférni rajta? Szegény népeknek
sokat kell összehuzódjanak, költöz-
zenek, hogy ilyenkor olyan kicsi
helyen is jól megférnek. Lásd,
ezen töröm a fejem jó néhány esz-
tendeje.

Mielőtt ámulásomból felőcsud-
hattam és szólhattam volna, hogy
hát az nem éppen így van, apó
így szólt:

— Látod unokám, ott fenn mi-
lyen nagy a „szeretet hatalma”; kis
helyen is megférnek az emberek,
népek, testvérek, ha szeretik egy-
mást. Lásd, itt a földön újra öl,
pusztít az ember, az ég alját vö-
rösre festi a kis lengyel falvak el-
söprő vihara, tüze. Vajjon ez a
vihar minket is nem fog elseperni,
megégetni?

Nem szóltunk többet egymáshoz.
Csendesesen behallagtunk s álomra
hajtottuk fejünket, künn pedig ut-
jára indult a második nagy világégés
füzes szekere.

Azóta sokszor gondoltam apó sza-
vaira. Karácsonyt ül a világ, vajjon
hozz-e ez az ünnep megnyugvást,
békét a nyugtalan szíveknek, hogy
végre békében éljünk itt a földön
és egymás mellett?

Emberek, testvérek, népek és
családok, fiaitokat hazaváró édes-
anyák, üzenem nektek: csak úgy
lesz értelme a mi karácsonyunknak,
ha végre a mi életünkben is győz a
„szeretet hatalma”.

Fehérhajú nagyapám tanított erre
s úgy érzem igazat mondtott.

Izsák Vilmos.

ISTEN HOZZOTT

Isten hozott újra közénk,
szent karácsonyeste!
Be jó, hogy csillagod fénye
lelkünk felkereste.

Be jó, hogy még ma is tudunk
imádkozni... várni...
s érezhetjük a szívünket
angyalibbá válni..

Mert még ma is boldogok, kik
Jézust híven várják,
s százszor boldogok, kik őt a
szíveikbe zárják.

Recsenyéd, 1946. Kénosi Nagy Ferenc

„Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és e földön béke és az emberekhez jóakarát!”

Karácsony az öröm ünnepe. Az angyali szózat is örömet üzen: „Ime, hirdetek nektek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz...” Ez az örömuzenet évről-évre felcsendül karácsony ünnepén. Boldog szívek áldott örömmel ismétlik ezt a szózatot. Így lett a karácsony az öröm, a megelégedés ünnepe, a legszebb és legvidámabb ünnep az esztendőben.

És ma? Külsőleg karácsony, ajándékával, gyertyafényével, édes hangulatával úgy tűnik fel, mint örömuzenet... A valóságban azonban érezzük, hogy bár ott áll a karácsonyfa és a földön békeséget, az emberekhez jóakarát hirdetnek lángjai, de körzete oly kicsiny... Köröskörül a világon még mindig gyűlölet, egymást megnevezés...

Van-e tehát ma létjogosultsága a karácsonyi öröm hirdetésének? Van. Jézus tanítványai ma erősebb öntudattal, mint valaha hirdetik a karácsonyi örömuzenetet: „Dicsőség a magasságban Istennek, és e földön béke és az emberekhez jóakarát!” A kérdés csak az, hogy vajjon mi megértjük-e Jézus örömuzenetét és készek vagyunk-e azt elfogadni és maradéktalanul megvalósítani életünkben?

Jézus tanításai új szellemet, új világot jelentettek az emberiségnek. Miben áll ez? Megérteni, hogy igazság és szeretet nélkül nem lehet élni. Átérezni mélyen a szeretet világtörvényét, mely az élet törvénye. Méltányolni és érvényre juttatni azt a mérhetetlen erőt, amely a szeretetben rejlik. És végül megvalósítani a jót a jóakarásban, mint amely szülője a békének és kölcsönös megértésnek. Ime, ezt hirdeti, erre kötelezi a karácsonyi üzenet az embert, az istenfiát, Istenországának építőjét...

Bizonyára sokan ismerik Heine Henrik örök szép versét: „Álmodik a fenyő.” A költemény arról szól, hogy fönt, északon, ijesztő magányos egyedüliségben magas szirt tetején áll egy csöppnyi fenyő. Didereg, reszket, körülfogja a nagy

árvaság... és a kis fenyő álmodik délről, a szépségről, a fényről, a szeretetről... Karácsony ünnepén úgy érezzük, hogy a Heine fenyője jelkép... Isten jelképe... És most karácsonykor megmozdulnak a fenyők, Isten jelképei. Jönnek és üzenetet visznek... a szeretet, béke és jóakarát üzenetét Istentől az embernek. Viszik az összetartozás és a karácsonyi szent szolidaritás nagy üzenetét. Mert ott fönt, a kietlen magasságban, a hócsucok közelségében, szélvesszel, viharral küzdve megtanulták a mélységes egyetlenség törvényét: a szeretetet. Megtanulták, hogy az élet felbonthatatlan nagy egyetemesség és ennek minden és mindenki, mi mindannyian, ember és anyag, élő és élettelen, lélek és test... mind részesei vagyunk...

És beszélnek a fák... a szeretet üzenetét hozzuk nektek, a jobb, tartalmasabb, igazabb élet utmutatását. Az a csodálatos fény, ami karácsony estéjén gyertyák, csillogó díszek alakjában felcsökken ágainkra, legyen örök bennetek és körülöttek. És legyen örök az az, összetartás, amely a karácsonyi hangulat drága egységébe tud testvériesen kapcsolni titeket. Legyen szemetekben elmulthatatlan derű és ajkatokon mosoly. Legyen az a dal, amely „Mennyből az angyalt” — csal ki lelketekből, soha el nem tűnő, soha meg nem szűnő. Legyetek végre emberek, Isten gyermekei és munkatársai és semmi mások, egy Atyának igaz gyermekei, ha keresztelek, ha keresztelt, ha fehér, ha sárga, ha hívő, ha hitetlen. Mert mi a népek, nemzetek, fajok, az egész világ egyetemes békéjét, testvériségét... kivétel nélkül mindenre kiterjedő karácsonyát akarjuk... Az igazi szeretet igazi karácsonyát...

Így lesz valóság és örömuzenet karácsony! Így lesz az új élet, a jézusi élet evangéliuma a karácsonyi szózat: „Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és e földön béke és az emberekhez jóakarát.”

Dr. Erdő János.

A mi adventünk

A békejobb még vissza-visszarándul,
Rángatja görcs: gög, szégyen, gyűlölet,
Engedne az ököl, de megkeményszik. —

Ezer anyaszív, ezer sebből vérzik,
Ezer lelket már vasfoggal a kétely:
A borzalom vajjon a csúcsra ért fel?
S reszketve éled a reménység: hátha,
Hátha van rémségnek netovábbja.

A békejobb még vissza-visszarándul,
Még löporfüsttől fekete a völgy
S kaszáját gúnnal feni a halál,
De már valami köztünk s közte áll,
De hegyormokon csendes rőzseláng,
De a lélekben békétűzek égnek
S ezer haranggal harangoz az Élet!

Reményik Sándor

A karácsonyfa éneke.

Ha szűk szoba: hadd legyen szűk szoba.
A szűk szobában is terem öröm,
Gyúl apró gyertya inség éjjelen,
Ó csak ne legyen sorsom bus közöny,
Ó csak legyek a fény forrása én,
Apró gyermekek bálványozott fája,
Én az idegen, én a jövevény.
Égő fenyőfa, égő áldozat,
Akit az Isten ősi otthonából
Emberek öröme elhozat.
Csak rajzolódjék melabus árnyékom
S imbolyogjon a szűk szobák falán,

Mindegy, hogy mi lesz velem azután.

Reményik Sándor

„Boldogok vagytok, ti szegények“.

A hegyi beszéd, melyet az utókor számára a két evangélista, Máté és Lukács örökített meg, Jézus gondolatvilágának s egyúttal a korabeli társadalmi és vallásos életnek örökre kimeríthetetlen kincsesbányája, csak éppen hallgatásra és megértésre alkalmas fülekre van szükség hozzá. Ennek a fenséges tartalmában egyszerűen felmulthatatlan és egyetlen emberélet által a maga teljességében meg nem élhető szózatnak pazar előjátéka, a boldogságról szóló tanítás a Máté evangélista szerinti szövegben így kezdődik: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa“. Luther Márton, a nagy reformátor, a Biblia első német fordítója, az eredeti szöveget így fordította: „Boldogok, akik szellemileg szegények“. Utána aztán, az évszázadok folyamán, különböző hitbeli beállítottságu magyarázatok ezt a kijelentést hol az együgyűekre, hol a naiv emberekre, hol a bűneik tudatában levőkre, hol pedig az isteni lélekben szegényekre vonatkoztatták. De ezeknek a magyarázatoknak egyike sem fedi a mondásnak eredeti értelmét. Lukács evangélistánál egyszerűen ez áll: „Boldogok vagytok, ti szegények, mert tietek az Isten országa“, és ez minden bizonnyal az őseredeti értelemből legközelebb álló szöveg. Amikor Máté evangélista ehhez hozzáfűzi ezt a szót: „lélekben“, ezzel csupán ennyit akar mondani: nem pénzbeli, anyagiakban való szegénységről van itt szó, hanem egy, a belső lelki élet területén jelentkező hiányosságról, és ezzel a mondásnak tulajdonképeni értelmét jól megmagyarázta. Természetesen azok az emberek, akikről Jézus beszél, igen gyakran, sőt mondhatnók, legtöbb esetben anyagi javakkal sincsenek megáldva, de a lényeg, a hangsúly nem ezen van; a szegények csoportjához jó módú emberek is tartozhatnak. Az evangélista pl. a vámszedőket, akik minden bizonnyal inkább gazdagok, mint szegények voltak, a szegényekhez sorolja, akikhez Jézus örömmel viszi.

Itt sokkal inkább egy társadalmi viszonyról van szó, amely eddig kellő figyelemben a magyarázatok során nem részesült. Pedig az az érzésünk, hogy ez az a pont, amelynél meg kell állanunk; ez a kiindulási alap, amely lehetővé teszi, hogy Jézus igazi gondolatvilágába alapigénk helyes magyarázata alapján bepillantassunk s valóban értékelni tudjuk azt a gyökerében újat, amelyet fellépése a zsidó nép s azon keresztül a keresztény világ számára jelentett.

Az evangéliumokban több helyen találunk utalást arra, hogy a farizeusok, azaz a nép szegényében mintakegyeseknek tartott zsidó társadalmi és egyházi vezetőférfiak gazdagok, pénzsóvárak, akik fölényesen és lenézően fintorgatják orrukat

és gúnyolódnak Jézussal, valahányszor őt a szegényeket dicsérni, védelmezni, példaképen az emberek elé állítani hallják.

Tudjuk, hogy a zsidó nép valláserkölcsei és társadalmi életének középpontjában a törvény állott, amely a hívhú zsidónak a mindennapi élet minden megnyilvánulásával kapcsolatban pontos útmutatást nyújtott. A farizeusok és írástudók ennek a törvénynek teljhatalmu, megdönthetetlen tekintélyű magyarázói voltak, akik a törvény betűinek a legapróbb részletéig való betartásán a legnagyobb figyelemmel őrködtek. Ez egyúttal azt is jelentette, hogy a törvény áthágása az egyén számára a legsúlyosabb következményeket vonta maga után. Ez alkalommal alapigénk értelmének megvilágításául a törvénynek két igen fontos tételével kell foglalkoznunk. Az egyik az u. n. zsidó megigazulási tan, melynek szószerű színtén a farizeusok voltak. Arra a kérdésre, hogy ki az igaz ember, a válasz így hangzott: a szerencsés, a gazdag, az egészséges, a jó viszonyok közt élő, általános megtiszteltetésben részesülő ember az igaz ember, mert jóléte, boldogsága legkézzelfoghatóbb bizonyítéka annak, hogy őt Isten szereti és megáldotta. Ezzel elmentében a nyomorult, a betegségekben sinylődő, szerencsétlen az Isten által megbélyegzett ember, mert Isten őt bűnei miatt éppen azzal bünteti, hogy nyomorultul éljen. A mintakegyesek álláspontja szerint egy bizonyos jómód a kegyességnek, az Isten szeretetének biztos, el nem tőlíkolható, minduntalan megnyilvánuló bizonyítéka.

A törvény másik pontja szerint az istenfélő, a mózesi parancsolatokat betartó s Isten előtt kedves zsidó embernek nem zsidó, tehát tisztátalan emberrel bármely formában érintkeznie a legnagyobb bűn, mert ezáltal tisztátalanná és Isten előtt bűnössé válik ő maga is.

A törvénynek ezt a szigorú rendelkezését az ország déli részében, a fővárosban és környékén nagy nehézségek árán ugyan, de mégis be lehetett tartani, mert a lakosság túlnyomó része zsidókból állott. Volt azonban a zsidó társadalomnak egy igen jelentős csoportja, mely a pogány elemekkel erősen kevert galileai lakosságból került ki. Ez a réteg egyáltalán nem volt abban a helyzetben, hogy állandóan a törvény nyel foglalkozzék és a tisztátalanságoktól távol tartsa magát, amint azt az írástudók, a tudós törvényt magyarázók előírásai megkövetelték. Foglalkozásuk a nem zsidókkal, a törvény szerint hitetlenekkel és kárhözatra ítétekkel állandó, semmiképen ki nem kerülhető érintkezésbe hozta őket. A Genezáreti tó mentén lakó halász nem kérdezhetette meg vevőjétől, hogy vajon pogány-e, vagy zsidó, mert életlehetőségét vonta volna meg

ezáltal önmagától. Lévi, az adószedő, akinek a nagy római karavánút mentén volt vámszedő bódéja, pogány beszennyezéstől semmiképen nem tarthatta távol kezét, mert ezer meg ezer formában megnyilvánuló állandó érintkezésben kellett élnie az együttlakó görögökkel és rómaiakkal. A farizeusok értelmezése szerint tisztának és igaznak maradni ebben az átkozott környezetben teljesen reménytelen, céltalan törekvés volt. Szerintük ezek az emberek egy nagy, pusztulásra kárhoztatott tömeg, felpogány csöcselék, mely Isten ítélete előtt semmiképen nem állhat meg. János evangélista szerint a főpapok így nyilatkoztak róluk: „Ez a csöcselék, mely nem ismeri a törvényt, kárhozott”. Az alacsonyabbrendű népek egész sokasága, vagyis a lakosság legnagyobb része ez irgalmatlan átokítélet alá esett.

Ezeknek az embereknek a védelmében emeli fel szavát Jézus. Ennek a kárhozatra ítélt néptömegnek az üdvössége áll érdeklődése középpontjában. A farizeusok a nép barátainak, jóakaróinak szeretik feltüntetni magukat és közben közömbösen, képzelt fölényvel és bizsággal mondanak megsemmisítő ítéletet a megvetettek, lenézettek, bélpoklosok, nyomorultak, megbélyegzettek felett. Nincs egyetlen szívből jövő, simogató biztatásuk azokhoz a szerencsétlenekhez, akik nehéz vergődésükben, magukra maradoftásukban, békesség és nyugalom utáni áhítozásukban lelki támogatást és segítséget várnak azoktól, akik a lelki élet hivatalos őrői, Isten áldásának kétségbevonhatatlan birtokosai. Az evangélisták tanubizonysága szerint Jézus rendkívül kemény, lesújtó ítéletet olvas a farizeusok fejére. Nekik, akik eddig megközelíthetetlen magasságban uralkodtak az egyszerű emberek felett, akik tanításaikkal és cselekedeteikkel kapcsolatban a legenyhébb bírálatot is kereken visszatartották, Jézus nyíltan, bátran szemükbe mondja a kegyetlen igazságot: „Ti, a mintakegyesek, akik magatokat minden tekintetben fölételeseknek, Isten ölében ülőknek tartjátok; ti, kik nehéz és elhordozhatatlan terheket kötöttök egybe és azokat az emberek vállaira vetitek; ti, kik megszélesítitek homlokszíjaitokat és megnagyobbíjátok köntöseitek peremét s közben a mennyek országát bezárni próbáljátok az emberek előtt; ti, kik a törvény jelentéktelen paragrafusait pontosan betartjátok, de a lényegét, a szeretetet, irgalmasságot, megbocsátást elhanyagoljátok; ti, akik a vámszedők és bűnösök barátjának gúnyoltok engem, tudjátok meg, hogy valóban az vagyok; de tudjátok meg azt is, hogy nem olyan biztos számotokra az üdv, mint ahogyan ti azt gondoltjátok, mert Isten személyválogatás nélkül ítél és ez az ítélet számotokra nagy katasztrófát jelenthet”.

Aztán megnyugszik tekintete azok körében, akikhez tartozónak vallja magát. Lehajol Izrael há-

zának elveszett juhainhoz, akiket pásztoraik hűtlenül elhagytak, a maguk sorsára bíztak, a kárhozatnak minden lelkiismeretfurdalás nélkül kiszolgáltattak. Jóságos lelkével végigsimogatja s így emeli őket magához: „Jöjjetek énhozzám, kik megfáradtatok és meg vagytok terhelve és én megnyugtatlak titeket s halljátok meg az újat, amit tinéktek hirdetek: *ti, kik elnyomott, számkivetett sorsotokban minden bizodalmatokat Istenbe vetitek, kiknek minden reménységek a szerező, gondviselő, megbocsátó édes Atya; ti szegények, bűnösök, kárhozottak; ti, éppen ti vagytok a boldogok, mert az Isten országába való belépéseket biztosítva van! Ti, akik mostanig az Isten országába való bejutás hivatalos ranglétrájának az utolsó fokán, vagy még ott sem álltatok, tinéktek hangzik a diadalmas üzenet: „Boldogok vagytok, mert tietek az Isten országa”.*

Azóta is szüntelenül hangzik felénk a hegyi beszéd biztatása: „Boldogok vagytok, ti szegények, mert tietek az Isten Országa!” Azóta is éles ellentétben áll és vívja egymással a maga szívós harcát a jézusi és farizeusi szellem, melyben igen gyakran időlegesen az utóbbi látszik győzni. A történelem folyamán mennyi vért, mennyi megaláztatást és kimondhatatlan szenvedést jelentett egyesek és népek életében ez az elfogult, fölényes, irgalmatlan, vak farizeusi szemlélet! Évszázadokon át hangzott az ítélet azok felett az emberek felett, akiket a farizeusok székében ülő, igazságuk és üdvösségük biztos tudatában levő vezetők bűnösöknek, elveszetteknek, szegényeknek nyilvánítottak, pedig nem a mintakegyesek, a hatalom székében biztonságra ülők, hanem az álmodók, a törvény betűin túl tekintők, a megismert igazság mellett mindhaláláig tántoríthatatlanul kitartók vitték előre az életet s teszik azt ma is.

Ezekhez mind szól Jézus örök biztatásával: *boldogok vagytok, mert elveszítitek jutalmaitokat; boldogok vagytok, mert tietek az Isten országa.*

Ezek a szavak arra figyelmeztetnek minket, hogy az élet több, nagyobb, magasabb valóság, mint a törvény. Merev, rideg, élettelen paragrafusok magyarázata szükséges emberi életünkben, de annak középpontjává, alapelemévé, lényegévé válnia nem szabad soha! Ott, ahol a törvény betűje jut tulsúlyba, mint a farizeusoknál, ott az élet fő kérdései, a hegyi beszéd erkölcstana háttérbe szorulnak s alacsony színvonalra süllyed az élet.

Az adventi úton, mely karácsony, az Isten országa felé vezet, ketten indulnak el: egy farizeus és egy vámszedő. A farizeus göggyében, magabiztos fennhéjázásában így imádkozik: „Köszönöm, Atyám, hogy nem vagyok olyan bűnös, mint ez a mellettem hozzád imádkozó vámszedő”. A vámszedő pedig bűnei tudatában lehajtja fejét, szemeit is alig meri az ég felé emelni és így könyörög: „Atyám, légy irgalmas nekem, bűnös embernek!” Vajon a kettő közül az adventi út végére, karácsony ünnepéhez melyik érkezik el? Vajon melyik vallhatja magát Isten színe előtt gazdagnak, igazán boldognak? Minden bizonnyal a farizeusi felfogás szerint bűnösnek és kárhozottnak nyilvánított vámszedő. Legyen hát a mi hálaadásunk, lelki áldozatunk is olyan, mint a vámszedőé, hogy imádságunkat meghallgassa, megszentelje és megáldja Isten! Amen.

Dr. KOVÁCS LAJOS.

ISKOLAI HIREK

Az unitárius tanuló ifjuság. Dacára az anyagi nehézségeknek az unitárius tanuló ifjuságunk száma állandó emelkedést mutat. Valamikor az unitáriusoknak bűnükül rótták fel, hogy a népet iskoláztatják és az „egyszerű, tudatlan emberek is megtanítják az írás-olvasás mesterségére”. Az unitáriusok ezt nem bűnnek, hanem mindig erénynek tartották s ennek tulajdonítható, hogy létszámukhoz mérten a tanult emberek száma mindig nagyobb volt, mint bármely más felekezetnél. Az alábbi adatokból arra szeretnénk következtetni, hogy a régi hagyomány most is sértetlenül él az unitáriusok lelkében s mint a múltban, úgy most is a nevelést egyik legfőbb feladatunknak tartjuk. Teológiai Akadémiánkra beiratkozott 26 rendes és 4 rendkívüli hallgató, több mint 1938 után bármelyik évben. Kolozsvári főgimnáziumunkba beiratkozott 302 tanuló, több mint 1912 után bármikor; székelykereszturi főgimnáziumunkba beiratkozott 231 tanuló, kolozsvári leányliceumunkba 118 tanuló. Székelykereszturi gazdasági iskolánkba 34 tanuló iratkozott be s ezzel reméljük megszűnik az a nagy érdektelenség, amelyet ennél az iskolánknál a múlt években tapasztaltunk. Kolozsvári leányotthonunkban 60 középiskolás leány nyert elhelyezést. Ezenkívül a különböző foku középiskolákban Kolozsváron 210, Marosvásárhelyen 234, Udvarhelyen 184, Sepsiszentgyörgyön 92 unitárius fiú és leánytanuló iratkozott be. Kolozsvári iparos-tanuló otthonunkban 14 iparostanuló nyert elhelyezést. Az unitárius és nem unitárius elemi iskolákban Románia területén kb. 10.000 unitárius gyermek tanul. Összesen 34 unitárius elemi iskolánk van 68 tanterővel.

A VII-ik osztályok visszaállítása főgimnáziumainkban. Az ősz folyamán a költségvetési megtakarítás következtében a nemzetnevelési minisztérium kolozsvári és székelykereszturi főgimnáziumainkban megszüntette, illetve költségvetésen kívül helyezte a VII. osztályokat. Most örömmel értesültünk, hogy közbenjárásunkra a minisztérium előbbi rendelkezését visszavonta és mind a kereszturi mind pedig a kolozsvári főgimnáziumainkba a fenti osztályokat költségvetési osztályoknak elismerte s ennek megfelelően növelte a tan-székek számát. Székelykereszturi főgimnáziumunkban 15, a kolozs-

várinál pedig 16 tanszéket engedélyezett. A kolozsvári 16-ik tanszéket Izsák Vilmos vallásnár föltti be, aki azonban köteles a Kolozsváron levő összes unitárius középiskolai tanulók vallásöráit el-látni. E nagy munkájában segítségére van Dr. Erdő János teológiai tanár, aki teljesen ingyen vállalta a leányközépiskolai tanulók vallás-oktatását.

Dr. Vörös István, kolozsvári főgimnáziumunk bölcseztanára lemondott állásáról, mivel egyetemi tanársegédi és gyakorló főgimnáziumi tanári kinevezést nyert. Dr. Vörös István 8 évig volt intézetünk tanára s ez idő alatt felkészültségével, nevelői készségével intézetünk egyik legjobb tanárának bizonyult. Sajnálattal válunk meg tőle s új munkahelyén is további szép előhaladást és sikert kívánunk neki. Helyette a bölcsezeti órákat Jócsák Lajos látja el, aki a tanterületi felügyelőségtől iskolánkhoz egy évi áthelyezést nyert.

Major Sándorné megválasztása. Az aug. 10-én tartott egyházi főtanácsunk az ipari leányiskolánk igazgatónőjévé Major Sándorné sz. Major Zsuzsika tanárnőt választotta meg. Különben Major Sándorné ipari leányliceumunk megalapítása óta végzi az igazgatónői teendőket s az elmúlt években kifejtett ezirányú odaadó munkásságával már bebizonyította, hogy méltó erre az állásra. Elnézést kérünk, hogy lapunk múlt számában közölt választási közleményünkben az ő neve tévedésből kimaradt.

Friss élet Teológiai Akadémiánk Önképzőkörében. Dr. Erdő János vezetésével teológiai önképzőkörünkben lelkiismeretes, szorgalmas munka folyik. Ennek bizonyítéka az egy-más után megtartott szónoklati és szavalóverseny. A szónoki versenyen a legjobbak Bálint Ferenc IV. és Kolcsár Sándor III. éves hallgatók lettek. Harmadik Bustya Albert III. éves hallgató lett. A szavalóverseny első díját Szabó Dezső II. éves, második díját Kiss Jenő II. és Török Áron I. éves hallgatók vitték el. Szorgalmáért elismerésben részesült Gál Jenő II. éves hallgató. Mindkét versenyen a tanárok teljes számban jelen voltak; a szónoki versenyen a Fő-tisztelendő Püspök ur, a szavalóversenyen pedig Dr. Gyarmathy Árpád felügyelő-gondnok is részt vett. A tanárok adományából a nyertesek pénz- és könyvjutalomban részesültek.

Az orosz hét keretében az összes kolozsvári román és magyar iskolák irodalmi versenyt tartottak. Az összes magyar iskolák közül az első Borsai János, kolozsvári főgimnáziumunk VIII. osztályos tanulója lett. Ezenkívül főgimnáziumunk tanuló három díjat vittek még el s ezzel az összes kolozsvári magyar iskolák közül a legjobb eredményt mutatták fel.

Hogyan dolgoznak középiskolánk. Kolozsvári főgimnáziumunk dec. 18-án szépen sikerült, gazdag műsoru karácsonyi ünnepélyt rendezett. Több tanuló jutalomban részesült részben a tanulók által rendezett gyűjtésekből, részben pedig Dr. Nagy Miklós felügyelő-gondnok szíves adományából. Ipari leányliceumunk alapos előkészület után karácsonyi bazárt rendezett, amelynek szép, izléses, a tanulók által készített tárgyai hirdetik ennek az új intézményünknek életrevalóságát. Mindenik iskolánk és otthonunk szépen sikerült Mikulás-műsort rendezett. Ezek közül legsikerültebb azonban a székelykereszturi VIII. osztály műsoros előadása volt, melynek szép bevétel nagyrésztben fedezte az ottani új diszterem festési kiadásait. Meg kell emlékeznünk székelykereszturi főgimnáziumunk felekezeti-közötti megértést szolgáló tettéről is. Október 31-én Lőrinczi László vallásnár vezetésével az alsóosztályos tanulók a református templomba mentek a reformáció ünnepére. Ennek viszonzásául a református egyház-község november 15-én tartott Dávid Ferenc ünnepélyére a református tanulókat kötelezően elhozta.

Lőrinczy Mihály, a nyári főtanács által megválasztott teológiai tanár a költségvetési megszorítások miatt állását még nem foglalhatta el. Most azonban minden reményünk megvan, hogy január elsejével állását elfoglalhatja. Addig a teológiai akadémiai igazgatóság felkérésére helyettesítését Dr. Bodor András igazgató látja el.

Az unitárius nevelők munkaközössége. December 5-én megalakult a Kolozsváron levő unitárius nevelők munkaközössége. A munkaközösség tagja minden működő unitárius nevelő. A munkaközösség az egykori unitárius tanáregyesületet éleszti föl, azzal a különbséggel, hogy tagjai nem csak tanárok lehetnek, hanem mindenfoku aktív unitárius nevelő.

Dr. B. A.

— —

A nőegylet összejöveteleit minden szerdán délután tartja a tanácssteremben egyházi énekkel és biblia-magyarázattal, utána kézimunkával és önképző felolvasásokkal. Minden hónap második szerdáján meghívott előadó szerepel (tanár, orvos) a ma időszerű kérdéseiről. Az első Dr. Kéry Béla orvos tartotta. Az egylet összeírta a városon levő munkaképtelen, szegény unitáriusokat s a tagok sorra hívják őket ebédre, úgy, hogy mindenik egy héten legalább kétszer meleg ebédet kapjon. Egy jól sikerült műsor tea s egy kedves mikulásnap gyermekünnepély voltak az eddigi rendezvényei.

Kövári Jakab brassói lelkészünk a helybeli ref. templomban november havában „Szociális intézkedések és meghagyások a bibliában” címen nagyhatású előadást tartott.

Abstract

Mikulás-délután. Az Unitárius Fiuliceum IV. osztálya jól sikerült Mikulás-délután rendezett Sinka Zoltán osztálynevelő vezetésével.

Utóbbi számunkból tévedésből kimaradt és ezért utólag közöljük, hogy Főtanácsunk egyházi közügy-igazgatójának Utó Lajos esperes fiát választotta meg.

SZILVESZTER

Ezt a napot nem várta senki még
úgy, mint anyám. Még támadott a tél,
a frissen hullt hó ablakunkig ért,
a borostyánkő-csőrű hímrigó
dermedve hullt a vadszöllő közé.

A temető-út hó-leples jegén
— jaj, babonás jel — elesett a pap —
S ez a nap mégis: bölcső volt neki,
mely a tavasz-csecsemőt rengeti.
És szólt: Hiába hull. Holnap, fiam,
egy kakaslépéssel megnő a nap.

Nőtt, nőtt. Pár napszavolvadáskicsalt.
Jaj, a hőember milyen furcsa rom.
Eltemetem a meggyászolt rigót
s nézem a nagy kakast az udvaron.
Pancsoló, piros királyfejét,
izmos lábát, az idő-mozdítót —
Egy kakaslépéssel — milyen csudás...
S este, mikor a fejem leteszem,
milyen félelmes, milyen óriás.

Idő-kakas. Ó, hány titokzatos
kakaslépés mért illanó időt,
amíg kilépte mind az éveket.
Pafak hány indul, pázsit hány újul,
amikre kék szemével nem nevet. -

Szilveszter volt, Éjfél. A levegőben
szivárványos rakéták tűzszaga.
A mámor és rakéták versenyében
süvöltött a berlini éjszaka.
S egy képet láttam, messze, keleten:
Fenn a hegyoldal fehér hóalap.
Madár áll rajta, misztikus, magas:
sírdomb felett az óriás kakas,
emeli lábát —
s egy kakaslépéssel megnő a nap.

Áprily Lajos.

TÜZHELY MELLETT

Töröttszárnyu angyal

— Nagy István elbeszélése —

Régésrégen apám mesélte, hogy mi történt egyszer karácsony szombatján, a nagy inség idejében.

Külvárosországban, túl a Nádas hidján, dühösen csikorgatta a fogát a zord tél, s bizony sok kicsiny házban didergett a kemence. Oda-künt meg úgy sirt a csipős szél, mintha valakit temetne. Estére az után megvigasztalódott s ezüstös köd szállt alá a világra. Egy kisfiu házuk ablakából sóváran leste angyalát. Édesanyja ezalatt foltozta az apja jobbik kabátját az ünnepre. Nagy sóhajokkal kísérve mesélt a kérdezősködő gyerekeknek:

— A köd, fiam — felelte elgon-dolkozva — angyalliszt. Az égiek szítálják a földre, hogy a rossz emberek ne lássák őket, mikor a földre szállnak a sok ajándékkal s amikor szétfoszlik a köd, az angyaljárásnak is vége van. Akkor derül ki, hogy ki mit érdemelt...

— Én rossz voltam, édesanyám? — kérdezte a kisfiu szívszorongva. De az anyja vagy nem hallotta, vagy nem akarta hallani, mert nem felelt. A gyerek odalapította az orrát az ablaküveghez s elszontyorodva kémlelte a sűrű angyalhomályt, melyben csak a szemközti szomszédok ablakai vágtak egy-egy fénykockát. Egyszer nagyot dobant a szíve. Az ezüstös ködben jönni látott egy főtűtűt zsáku fekete angyalt. Nyílt az ajtó s a köddel együtt bebillegett a nyíláson, nagyot szusszanva dobta le a zsákot, s azon nyomban a kisfiu édesapjává változott. A zsákból csupa bogos tűzifát rázott ki.

Az édesanya sugva kérdezte:

— Balázs fiam, egyéb semmi?

— Semmi! — fujt akkorát az apa, mintha a téli szél keblében nyomorogna.

A kisfiu ismét az ablak felé fordult. Az ő angyala biztosan csak ezután jő, gondolta reménykedve.

Leste hát, egyre leste a ködhomályt, egyszer-aztán sirva fakadt:

— Felszállt az angyalliszt, édesanyám! Hát ilyen rossz voltam én? Az idén nem lesz karácsonyfám?

Az apja sokáig gyűrte homlokát, majd valami szépet gondolva, vette ünneplőre foltozott jobbik kabátját, kisfiát meg hátára kapta, mint egy paripa s Belvárosországba, a fényes kirakatok közé üggett vele. Ott karjára vette, s körülmutatott:

— Ez itt mind a tied, mert jó voltál, kisfiam. Olyan jó voltál, hogy az angyal ezt a sok szépet és jót mind-mind neked szánta. Hej... de a jó mindig nehéz, ha még oly kevés is, hát még ha annyi van belőle, amennyit itt látsz. Bizony nem birta az angyal hazáig, eltört a szárnya, pedig a tűzifát én vittem haza, a többivel ittrekedt szegény a Belvárosországban...

— Édesapám — didergett boldogan a kisfiu — nem kell nekem annyi minden. Hiszen be sem férne hozzánk egy rakásra. Elég lesz az a kicsi körvasút is. Neked válaszsunk egy olyan meleg kabátot, amin nincs folt. Vigyük el azt a keztyűt is, hogy ne fázzék a kezed a fűrészen. Édesanyámnak vigyük azt a szép cipőt...

Ijedten hátrált az apa:

— Nem, nem, kisfiam, azt nem szabad. Az égbenyulni nem lehet. Azután a mennyország kapujánál is nehezebben nyílik a kirakat... Jer innen el hamar. Mire hazaérünk, talán meggyógyul a mi angyalunk szárnya s mindent berak nekünk a házba.

Miközben az apa így beszélt, visszakullogott a Külvárosországba. Hátán lógott a kisfia, szíven hargos bűbánát. Ottthon újra hazudnia kell, ha nyílik az ajtó és sehol sem lesz látható a megkívánt sok jó.

— Hej, most az egyszer segítetek angyalok! Sugjatok nekem egy szép mesét. Feledtessem vele, hogy a mi angyalunknak soká gyógyul a szárnya...

És ime, mikor hazaérkezének, így szólt az asszony, mikor levette ura hátáról a gyermeket:

— Csendesen Balázs, elaludt s nézd, álmodik a gyerek...

EGYHÁZI TUDÓSÍTÓ

Az egyházi alkalmazottak országos nyugdíjintézeti tagsága ügyében Rázmány Mór és Bende Béla afiai Bukarestben eljárak. A vallásügyi minisztérium az összes iratokat átnézte. A szükséges láttamozások elvégzése után az okmányokat beadták az országos nyugdíjintézetbe, hogy mindeniknél a visszamenőlegesen befizetendő összeget kiszámítsák. Az országos nyugdíjintézetnél megígérték, hogy a számításokat két héten belül elvégzik és az eredményt közölni fogják az egyházi főhatósággal. Amennyiben az összegeket idejében kifizetjük már 1948 január hó 1-től kezdve utalják a nyugdíjat nyugdíjba vonuló egyházi alkalmazottaink részére.

Kéréssel fordultunk a minisztériumhoz, hogy az országos nyugdíjintézetbe a fennírtó által befizetendő 10%-os nyugdíjhozjárulási összeget úgy a multra, mint a jövőre nézve utalja ki.

Központi irodánkba újból felszerelték az automata telefont, amely 1947 dec. 20-án kezd működni; új telefonszámunk 26-09.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Minden pénz Rázmány Mór pénztáros Kolozsvár, Unitárius Kollégium címre küldendő

Szerkesztő-bizottság:

Dr. BODOR ANDRÁS

LÉTAY LAJOS

Dr. SIMÉN DÁNIEL

Kiadó: IMREH LAJOS

Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám

Lengyel Albert könyvnyomdája
Kolozsvár, Bolyai-utca 7. szám